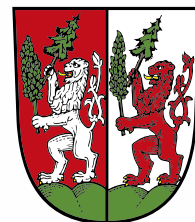

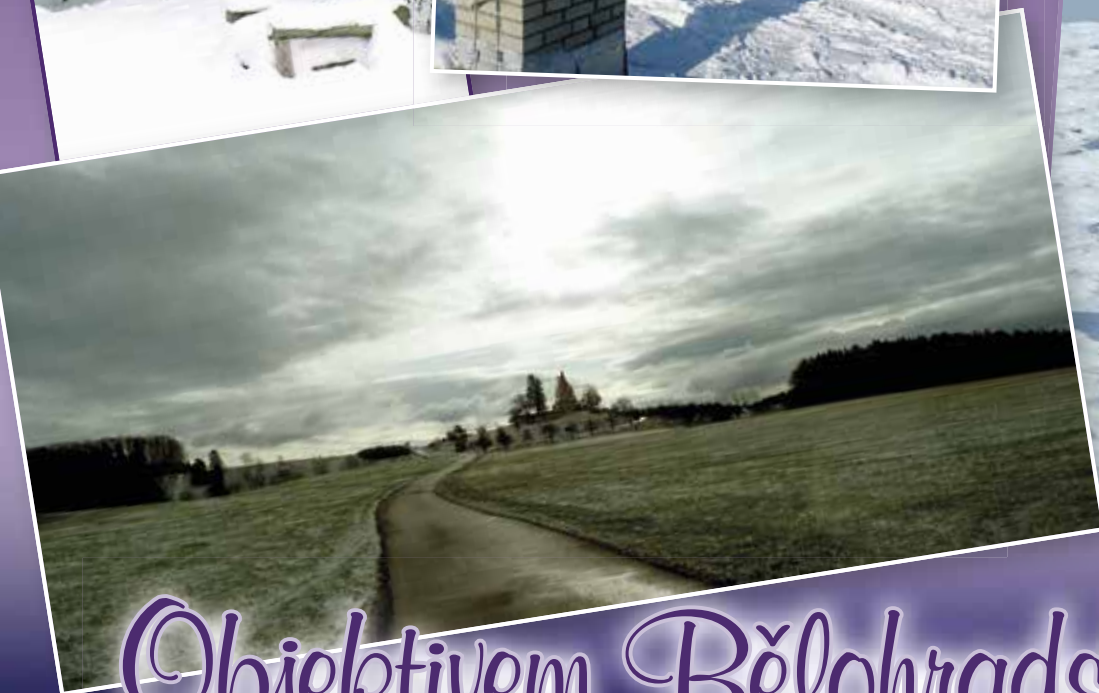
Bělohradské listy

Vydáno 27. 2. 2015 • Ročník XV • Cena 16 Kč

1 / 2015

Objektivem Bělohradských listů

BĚLOHRADSKÉ LISTY

Časopis Bělohradu a okolí 1/2015

- 2 OBJEKTIVEM
BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ**
- 3 FEJETON**
(HANA MARIE KÖRNEROVÁ)
- 4 ZEPTALI JSME SE ZA VÁS**
- 5 HODNOCENÍ ROKU 2014**
(PAVEL ŠUBR)
- 6 KONFERENCE SDRUŽENÍ
LÁZEŇSKÝCH MÍST ČR**
(PAVEL ŠUBR)
- 7 VODA OD SV. SALVÁTORA V BRTVI**
(LADISLAV STUHLÍK)
- 8-9 KVÍTKA**
(ALENA FLÉGLOVÁ)
- 10 CHVILKU DO MĚ NEŽDUČEJTE**
(JAROSLAV VOVES)
- 11 KAREL VÁCLAV RAIS
– EMIL VACHEK – KAREL ČAPEK**
(JIRÍ VACEK)
- 12–13 CESTA DO CHEONANU**
(LADISLAV STUHLÍK)
- 14-15 STARÉ RODY BĚLOHRADSKA
- POTOMCI KRKONOŠSKÝCH
„BOUDARŮ“ (1)**
(JOSEF ŠPŮR)
- 16-17 VAŠE ČTENÁŘSKÁ PARKETA**
- 18 Z DOPISŮ ČTENÁŘŮ**
- 19 UDÁLOSTI – ZAJÍMAVOSTI**
- 20 MICHAL A TOMÁŠ VANÍČKOVI**
(JAROSLAV VOVES)
- 21 39. NOVOROČNÍ „VČIL“**
(EDUARD ČELIŠ)
- 22-23 MALÍŘI V BĚLOHRADĚ
LIDA NOVOTNÁ**
(EDUARD ČELIŠ)

FOTOGRAFIE NA OBÁLCE

STRANA 1
JAN KEJVAL

NOVOROČNÍ „VČIL“

STRANA 24
LADISLAV STUHLÍK

POHLED ZE ŽOČKOVA LOMU

DALŠÍ ČÍSLO BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ
VYJDE 24. 4. 2015

Bělohradské listy

Vydává Město Lázně Bělohrad
Vychází jako dvouměsíčník

Redakční rada: Ladislav Stuchlík (šéfredaktor), Eduard Čeliš,
Alena Fléglová, Hana Friedrichová, Václav Lejdar,
Iva Plecháčková, Josef ŠpŮr, Ing. Pavel Šubr, Jaroslav Voves.

Povoleno MK ČR pod č. E 10901

Adresa: Město Lázně Bělohrad
Městské kulturní středisko,
Barákova 3, 507 81 Lázně Bělohrad

Telefon: 739 629 482, Fax: 493 792 484

E-mail: mks@lazne-belohrad.cz

Grafika, sazba a tisk:

Tiskárna ARPA, Kotkova 792, Dvůr Králové nad Labem

ŠIPKY V JEZEŘE ANEB KÝČ JAKO BIČ

Měli jsme doma spoustu obrazů, visely v pokojích i na chodbách a dodávaly útulnost dvě stě let starému domu s velkými místnostmi a vysokými stropy. Některé obrazy se dědily z generace na generaci a patřily k rodinným pokladům. Nutno dodat, že k pokladům citovým, nikoli finančním. Reprodukce pocházely od proslulých malířů, originály většinou od autorů regionálně známých. Zbytek pak od těch, které neznal vůbec nikdo. Úroveň byla různá, od zátiší, krajin a portrétů, které potěší oko, až po příšernosti, které se nejspíš najdou v každé rodině. Co se týče mě, v ošklivosti bezkonkurenčně vítězila krajina s břizami a vodní hladinou v masivním černém leštěném rámu. Obraz visel v ložnici nad prádelníkem a já ho měla před očima každý večer, když jsem usínala. Nenáviděla jsem ho. Jako dítěti mi vadil ten černý rám, jako pubertákoví po srpnu šedesát osm i ty břizy, které, marná sláva, připomínaly ruskou krajinu, a my tehdy všechno ruské odmítali. Působil zoufale ponuře. Těžko říct, zda to dělaly tmavé podzimní barvy stromů, šedavá hladina nebo ten černý rám. Nikam se nehodil, z každého interiéru trčel jako bolavý palec. Kýč jako bič! Ale přes ty ruský působící břizy to byl obraz beskydské krajiny, kde můj tatínek vyrostl, a tatínek na něm lpěl.

V průběhu let se obraz přestěhoval z ložnice do obývacího, kde visel na čestném místě proti gauči. Nesnášela jsem ho ještě víc a trpěla, když na něj některé návštěvy divně zíraly.

Bylo mi asi třináct, tatínek připravoval program na Den dětí a pomůcky pro soutěž nechal ležet v obývacíku na stole. Zaujaly mě šipky, ale nebyl u nich terč. Jediné, do čeho se daly házet, byla ta podzimní krajina v černém rámu. Dala jsem si pozor, abych neházela do světlé hladiny, kde byla každá díra vidět, ale do tmavého lesa. Šlo mi to moc pěkně, do jezera jsem se trefila asi jen třikrát, ostatní hody šly do tmavého. Zaujalo mě to tak, že jsem zcela přeslechla tatínkovy kroky na schodech.

V těch časech se děti řezaly zcela běžně a exekuce byla navíc provázena kázáním na téma: Vy mladí si ničeho nevážíte!

Doufala jsem, že obraz konečně vyhodí, ale tatínek jen zaretušoval díry. Proti šikmému slunci byly stejně vidět a obrazu se od té doby říkalo Šipky v jezeře.

„Že to nevyhodíte,“ říkala jsem. „Vypadá jako dekorace do krematoria. A je to samá díra.“

V pubertě jsem za tu větu dostávala pohlavek, později jen stereotypní odpověď: „Až umřeme, vyhoď si ho sama. To už nám bude jedno.“

A pak opravdu přišel ten čas a my museli sebrat odvalu a vyklidit dům, kde rodiče žili přes padesát let. Něco jsme si rozebrali, něco rozdali, zbytek vyhodili do přistaveného kontejneru.

„A mám tě,“ řekla jsem, když jsem ho sundala ze stěny. „Konečně půjdeš, kam patříš!“

Když jsem s ním mrskla do kontejneru, naplno mi došlo, že můžu rozhodovat jen proto, že jsem teď nejstarší v rodině. Nade mnou už nikdo není. Neodvolatelně...

Utřela jsem si slzy a vlezla do kontejneru.

Visí mi v obývacíku mezi rodinnými portréty. Na čestném místě proti gauči. Nezměnil se, pořád se nikam nehodí a ten černý rám je vážně hnusný. A pořád je to kýč jako bič. Jenže ho nedokážu vyhodit a je mi jedno, že na něj některé návštěvy divně zírají. Jeho konečnou likvidaci nechám na dětech. Součástí jejich života už nebyl, jen toho mého. Předpokládám, že ho po mé smrti vyhodí, co by s ním taky dělaly. To už mi bude srdečně jedno, ale dokud jsem tady, zůstane na svém místě.

Hana Marie Kornerová, foto: Ladislav Stuchlík

Hodnocení roku 2014

Stejně jako při hodnocení předcházejících dvou let začnu hodnocení roku 2014 rozpočtovým určením daní. Po **novele zákona o rozpočtovém určení daní** k 1. lednu 2013 vzrostly meziročně mezi roky 2012 a 2013 sdílené daně města (daně vybrané státem, jejichž určitý podíl získávají města a obce) o více než 35 % (více než 9 mil. Kč). Trend růstu daňových příjmů města pokračoval i v roce 2014, kdy sdílené daně města vzrostly ve srovnání s rokem 2013 o dalších 2,8 milionu Kč, což představuje meziroční růst o 8 %. Hospodaření našeho města tak skončilo k 31.12.2014 s rezervou více než 14 milionů Kč, o jejímž rozdělení či ponechání části jako rezervy rozhodne v průběhu roku 2015 zastupitelstvo města.

V roce 2014 byl dokončen a zastupitelstvem města schválen **nový územní plán**. Vzhledem k připomínkám některých dotčených orgánů státní správy musela proběhnout dvě veřejná projednání, takže územní plán byl schválen až na posledním zasedání zastupitelstva města v září 2014. O územní plán mají obvykle největší zájem občané připravující stavbu rodinného domu. Určitým zklamáním pro některé z nich bude možná skutečnost, že v řadě lokalit určených pro bytovou výstavbu musí být ještě zpracovány tzv. **územní studie**. Tu nechalo zastupitelstvo města zatím zpracovat na městské pozemky v Tyršově ulici.

V průběhu roku se na mnoha jednáních řešila situace kolem **lázeňství**. Indikační seznam platný od roku 2013 totiž přinesl problémy řadě lázeňských zařízení. Už na jaře 2014 měl začít platit nový indikační seznam, který je mnohem vstřícnější k lázeňským organizacím. Ústavní soud ale řešil stížnost skupiny senátorů, kteří chtěli lázeňství pomoci, a rozhodl, že nový indikační seznam musí být řešen novým zákonem. Novela zákona č. 49/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění byla nakonec schválena a platí od 1. ledna 2015. **Konference Sdružení lázeňských míst České republiky**, která se nesla v duchu této novely zákona, se za přítomnosti ministra zdravotnictví a dalších hostů konala v našem městě.

Největší investiční akcí města v roce 2014 bylo **zateplení mateřské školy** v Lázních Bělohradě za zhruba 5,3 mil. Kč podpořené dotací ze Státního fondu životního prostředí ve výši 1,8 mil. Kč. Současně v bělohradské MŠ proběhla i rekonstrukce sociálních zařízení, odstranění vlhkosti a vybudování podlahového topení.

Zastupitelstvo města na svém zasedání v září minulého roku také rozhodlo o zahájení akce **výstavba vodovodu a kanalizace v Brtvi**. Akci, kterou město připravovalo několik let, zkomplikoval nesouhlas nového majitele pozemku s výstavbou automatické tlakové stanice vodovodu na jeho pozemku a nutnost jejího přemístění na nový pozemek (poděkování za vstřícnost s prodejem nového pozemku patří manželům Houfkovým). Předpokládané stavební náklady akce činí zhruba 43 mil. Kč, dotace ze Státního fondu životního prostředí činí cca 30 milionů Kč a akci podpořila příspěvkem ve výši 9,5 mil. Kč formou splátek úvěru Vodohospodářská a obchodní společnost. Akce byla zahájena v říjnu a dokončena by měla být do srpna roku 2015.

Další dotaci ze SFŽP město obdrželo na **analýzu rizik potenciálních zdrojů znečištění ohrožujících vodárenský zdroj**, zkráceně na průzkum, zda na 2 bývalé skládky ve městě nebyly vyváženy látky, které by mohly ohrozit podzemní vody. Tato akce byla zahájena v listopadu 2014 a dokončena musí být do listopadu 2015.

V průběhu roku 2014 proběhlo také výběrové řízení na dodávku traktorového nosiče a kontejnerů na bioodpad v rámci akce **dovybavení kompostárny** rovněž podpořené dotací ze SFŽP. Vlastní realizace akce se uskutečnil v roce 2015.

V uplynulém roce byla dokončena projektová dokumentace pro územní řízení, podána žádost o územní rozhodnutí a zadáno zpracování prováděcí dokumentace na akci **dostavba sportovního areálu u Bazantnice**. O této akci se hodně diskutovalo, řešení by nakonec mělo pokrýt požadavky 4 oddílů tělovýchovné jednoty – fotbalu (nové kabiny), tenisu (2 nové kurty a přístavba k hale), volejbalu (2 kurty na beachvolejbal) a stolního tenisu (herna v nástavbě fotbalových kabin).

Z dalších větších akcí je nutné jmenovat výstavbu chodníků a parkovacích stání, veřejného osvětlení a obnovu zeleně **ve Václavské ulici**, realizaci 2. etapy vycházkové trasy kolem **rybníka Pardoubek** s dřevěnými sochami pohádkových bytostí, rekonstrukci několika **bytů**, obnovu **dětského hřiště** v Horní Nové Vsi, **restaurování křížku v Brtvi** podpořené dotací ze Státního zemědělského intervenčního fondu či rekonstrukci **veřejného osvětlení** v ulici Na Zátíší a výstavbu nového veřejného osvětlení U Lva.

Tradičně řadu kulturních akcí připravilo nebo pomohlo připravit **Městské kulturní středisko**. Zmínit bych chtěl výstavu k 100. výročí zahájení 1. světové války s připomenutím jmen padlých vojáků z Bělohradska, mimořádně úspěšný 40. ročník Mezinárodního folklorního festivalu „Pod Zvičinou“ nebo divácky hojně navštívenou Strašidelnou Bazantnici. V souvislosti s kulturou připomenu také účast souboru **Hořeňák** na jednom z největších festivalů na světě v Jižní Koreji.

V říjnu minulého roku se uskutečnily **komunální volby**, o nichž jsme informovali v minulém čísle Bělohradských listů. Nově zvolené zastupitelstvo města na svém zasedání v prosinci schválilo **rozpočet města pro rok 2015**. Jeho součástí je i rezerva ve výši více než 6 milionů Kč.

Závěrem vám, vážení spoluobčané a čtenáři Bělohradských listů, chci popřát úspěšný rok 2015 a také, aby se vám v našem městě spokojeně žilo.

Ing. Pavel Šubr – starosta města, foto: archiv MKS

Starosta odpovídá

Zajímalo by mě, jak je možné, že když proběhne církevní restituce, tak pozemky v Tyršově ulici dostane město a ne církev?

Církvím budou v souladu se zákonem č. 428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi vydány pouze nemovitosti, které byly ke dni účinnosti zákona (k 31. 12. 2012) ve vlastnictví státu nebo státních institucí (především státní podnik Lesy ČR, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Státní pozemkový úřad, atd.). Za ostatní nemovitosti dostanou církve finanční náhradu. To se týká i nemovitostí, které byly v minulosti převedeny na města a obce. Pozemky v Tyršově ulici byly převedeny v minulosti na město, město ale s nimi nemohlo z důvodu nedořešení církevních restitucí nakládat (např. je prodat). Nyní tato blokáce skončila, pozemky zůstaly městu a stát by za ně měl církvi poskytnout finanční náhradu.

Neplánuje město vybudovat v okolí Lázní Bělohradu tratě na singltrack?

Tratě na singltrack pro horská kola mě také zaujaly, byl jsem se na nich podívat v lázeňském městečku Libverda a se starostou jsem jejich výstavbu probíral. Tratě tam jsou umístěny na pozemcích Lesů ČR a obce. V Bělohradě je problém, že město nemá příliš svých pozemků a vždy bychom museli jednat s majiteli soukromých pozemků. S Lesy ČR bychom se zřejmě dohodli, ale problém je se soukromými vlastníky. Takto jsme třeba nezískali souhlas od jednoho majitele pozemku, když jsme chtěli budovat cyklostezku z Horní Nové Vsi podél Javoruky k odbočce na Dolní Javoří. Jinak jsme ale zatím v radě nebo zastupitelstvu města o možnosti vybudovat tratě na singltrack nejednali. Tam, kde tratě na singltrack jsou, jde většinou o poměrně velký projekt podpořený dotací.

Jak funguje spolupráce města s Vodohospodářskou a obchodní společností Jičín? Jsou vodovody a kanalizace ve městě ve vlastnictví města nebo VOS? Nyní VOS přispívá na výstavbu vodovodu a kanalizace v Brtví, koho potom tyto sítě budou? Kdo vůbec VOS vlastní?

Je to hodně otázek najednou, takže zkusím fungování VOS a.s. trochu popsat. Vodohospodářská a obchodní společnost a.s. se sídlem v Jičíně vznikla k 1. lednu 1994 privatizací státního podniku Vodovody a kanalizace Jičín. Města a obce se tehdy mohly rozhodnout, zda chtějí státní vodohospodářský majetek (vodovody a kanalizace) na svém katastru vydat do svého vlastnictví nebo souhlasí s jeho vkladem do nově vznikající společnosti VOS. Většina měst a obcí tehdy souhlasila s jeho vkladem do VOS a získala tak akcie této společnosti. VOS tedy provozuje jednak majetek, který sama vlastní, jednak majetek, který vlastní města a obce a VOS ho provozuje na základě smluv o nájmu a provozování. Za provozování vodohospodářského majetku, který vlastní města a obce, platí VOS nájem. Takto je to i v Bělohradě, protože město k 1. 1. 1994 vlastnilo některé vodovody a kanalizace a ty VOS pronajímá stejně jako nově vybudované (bez spo-

luúčasti VOS) vodovodní a kanalizační řady.

V rámci společnosti platí pravidla pro investování do kanalizací. Obec získá dotaci, která činí cca 70 až 80 % uznatelných nákladů, a VOS uhradí zbylé uznatelné náklady většinou formou splátek úvěru, který si vezme obec. Vybudovaný majetek potom přechází po skončení doby udržitelnosti projektu (většinou 10 let) do majetku VOS. Pokud si chce obec majetek ponechat, může uhradit VOS její podíl a vybudovaný majetek si ponechat ve svém vlastnictví a VOS ho pouze pronajmout. Nebo obec může

investovat sama bez spoluúčasti VOS. Na výstavbě vodovodů se VOS finančně nepodílí, budují je obce a následně je pronajímají VOS. U výstavby vodovodu a kanalizace v Brtví činí celkové stavební náklady cca 43 mil. Kč, dotace z OPŽP činí cca 30 mil. Kč a VOS přispívá částkou cca 9,5 mil. Kč na výstavbu kanalizace formou splátek úvěru. Po 10 letech přejde kanalizace do vlastnictví VOS a vodovod město VOS pronajme k provozování.

Majitelem VOS jsou v současné době pouze města a obce (celkem 48) z okresu Jičín.

Na závěr pro zajímavost uvedu několik údajů porovnávajících období vzniku VOS (1994) a současnost (2014):

	1994 - 2014
počet obyvatel napojených na kanalizační síť	27 222 – 45 340
počet obyvatel napojených na ČOV	17 334 – 44 455
délka kanalizační sítě	97 km – 251 km
počet obyvatel napojených na vodovodní síť	37 412 – 59 522
délka vodovodní sítě	364 km – 615 km

Pavel Šubr, foto: Alena Fléglová

ZM informuje

Druhé zasedání zastupitelstva města ve volebním období 2014 – 2018 se uskutečnilo **17. prosince 2014** v aule Základní školy K. V. Raise. Zastupitelé řešili několik záležitostí v oblasti nákupu a prodeje nemovitostí, poté schválili zmocnění pro radu města k provádění rozpočtových opatření, vzali na vědomí rozpočtová opatření č. 10 - 12/2014

schválená radou města a schválili rozpočtové opatření č. 13/2014. V dalším bodu programu schválili rozpočet města pro rok 2015 v celkové výši příjmů a výdajů 85.161.900 Kč. Dále se zabývali zápisem kontrolního výboru z 25. září 2014, schválili nový jednací řád zastupitelstva města a termíny zasedání ZM v roce 2015, vzali na vědomí informaci o investičních akcích města a o programu koalice na volební období. (šup)

17. KONFERENCE SDRUŽENÍ LÁZEŇSKÝCH MÍST ČESKÉ REPUBLIKY

Lázeňský resort Strom života v Lázních Bělouhradě hostil ve dnech 27. a 28. listopadu 2014 17. ročník konference Sdružení lázeňských míst České republiky. Konference, která se každoročně zabývá aktualitami v lázeňství, se poprvé uskutečnila v menším lázeňském městě, neboť v minulosti se konala pouze v Karlových Varech, Františkových Lázních, Třeboni a Luhačovicích.

Zatímco v posledních letech nevyznivaly závěry konference pro lázeňství příliš optimisticky (např. v roce 2013 se konference uskutečnila v Třeboni a měla název „Armagedon českého lázeňství“), bělohradská konference se nesla v optimistickém duchu. Svědčí o tom jak její název „Přidaná hodnota lázeňství“, tak vystoupení hostů. Nejvýznamnější z nich byl ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček, který přítomné majitele a ředitele lázeňských zařízení, starosty, vysokoškolské pedagogy a další hosty ujistil, že od 1. ledna 2015 bude platit novela zákona č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, která přinese změnu indikačního seznamu ve prospěch lázeňských zařízení. O významu lázni a podpoře lázeňství ze strany ministerstva pro místní rozvoj hovořil náměstek ministryně Marek Kupsa. V podobném duchu promluvili také

hejtman Královéhradeckého kraje Lubomír Franc a ředitelka pro rozvoj Agentury CzechTourism Monika Palatková.

Program prvního dne konference uzavřel příspěvek předsedy Sdružení lázeňských míst České republiky a zároveň primátora Karlových Varů Petra Kulhánka. Informoval o nominaci 16 evropských lázeňských měst na seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Mezi nominovanými jsou také 4 česká lázeňská místa – Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Luhačovice.

Předseda Sdružení lázeňských míst ČR Kulhánek zhodnotil konferenci pozitivně, neboť po krizi léčebného lázeňství v letech 2013 a 2014, kdy došlo i k uzavření dvou lázeňských zařízení, se začíná blýskat na lepší časy. Svědčí o tom jednání o novele indikačního seznamu i skutečnost, že zástupci ministerstev považují lázeňství opět za „rodinné stříbro“ a nehodnotí ho jen z pohledu výdajů státního rozpočtu, ale podle celkového přínosu lázeňství pro Českou republiku, klienty lázni i lázeňská města.

Pavel Šubr, foto: Jaromír Kainc

Ustavující sněm Sdružení lázeňských míst ČR konaný dne 8. ledna 2015

Na neutrální půdě lázeňských míst ČR se ve čtvrtek 8. ledna 2015 konal v Praze v Agentuře CzechTourism ustavující Sněm Sdružení lázeňských míst ČR, na kterém byli voleni v souladu se stanovami dle zemského principu 5 + 3 + 1 (Čechy + Morava a Slezsko + předseda) zástupci rady. Sněm sdružení zvolil na následující čtyřleté období předsedu SLM ČR primátora Karlových Varů Petra Kulhánka. Z českých, moravských a slezských lázeňských míst je zastoupena Třeboň, Mariánské Lázně, Lázně Libverda, Poděbrady, Lázně Bělouhrad, Karviná, Hodonín, Luhačovice.

Lucie Říhová, foto: autorka

Zleva dole: Ing. arch. Milana Grauová (Hodonín), Mgr. Terezie Jenisová (Třeboň), Ing. Bc. Marie Semelová (Luhačovice), zleva nahoře: Ing. arch. Vojtěch Franta (Mariánské Lázně), Ing. Jan Pospíšil (Lázně Libverda), PhDr. Ladislav Langr (Poděbrady), Ing. Petr Kulhánek (Karlovy Vary), Ing. Pavel Šubr (Lázně Bělouhrad), Ing. Lukáš Raszyk (Karviná)

VODA OD SV. SALVÁTORA V BRTVI

Horní části Brtve se říká v „Betlémě“. Z domků, které jsou jako korálky nasoukané podle hranice lesa, je krásný výhled na bělohradskou kotlinu. Ale nikdy není nic úplně ideální. Vždycky se najde nějaká vada na krásě. V loňském roce přinesl pan Zdeňek Mítlener, rodák z Brtve, jeden takový příklad vady na krásě do Bělohradských listů.

Bylo to úplně na začátku minulého století, když se mezi majitelkou panství, tehdy Annou hraběnkou z Asseburgu, a Brtevskými rozhořel spor o vodu z pramenu u sv. Salvátora. Snad k tomu přispělo i to, že paní hraběnka zaměstnávala jako správce panství Jindřicha Schubertha, muže známého svou tvrdostí k místním obyvatelům. On to byl, kdo před tím nechal přehradit cesty v Hůře, aby znemožnil sedlákům jezdit lesem. Teď chtěl znemožnit i přístup k jedinému zdroji vody v horní části Brtve.

O co se jednalo, vyplývá ze žaloby, která došla k soudu 7. 3. 1901 a podala ji Anna hr. z Asseburgu v zastoupení JUDr. Karla Ebenhocha u novopackého soudu. Zajímavostí je, že JUDr. Karel Ebenhoch byl otcem spisovatelky a malířky Magdy Bílé, působící v Bělohradě.

Ve spise hraběnka žaluje Josefa Střížka a jeho dceru Annu č. p. 48 (dnes Štěrbovi), Václava Čerovského č. p. 57 (dnes Vysůtkovi), Jos. Čerovského č. p. 53 (dnes Plecháčovi), Josefa Taranta č. p. 56 (zbouráno), Fr. Urlycha č. p. 47 (chalupáři), Fr. Hovorkovou č. p. 51, Josefa Mítlenera č. p. 49 (dnes Janečkoví), Albínou Křížkovou č. p. 54 (dnes Holandáni), Jos. a Marii Špůrovou č. p. 50 (dnes Lánský), Kateřinu Kuglerovou č. p. 55 (zbouráno), Jos. Kracíka č. p. 46 (dnes Lelkovi), Jana a Annu Haláčkovy č. p. 15 (dnes č. p. 43), vesměs domkáře v Brtvi.

Žaloba je podána pro rušení držby lesa č. kat. 12 v Brtvi a pramenu zvaného pod sv. Salvátorem.

Ve zdůvodnění udává: „Jakožto vlastnice a držitelka panství Bělohradského jsem též vlastníci a držitelkou lesa č. kat. 12 ležícího v katastru obce Brtve a pramene takzvaného pod sv. Salvátorem prýstícího z jižní strany tohoto lesa, jehož držím a užívám způsobem, jakým se lesy užívají.

V roce 1895 dala správa mého panství na pozemku č. kat. 143/3 zříditi studni, do kteréž tekla voda z onoho pramene, by obyvatelé Brtevští z ní vody brát mohli a dala pramen přikryt dřevy, o čemž nabízím důkaz Josefem Fialou, dělníkem ve Lhotě Šárově jakožto svědkem, a jinými svědky.

Pramen zůstal přikryt až do 27. února t.r., o čemž nabízím důkaz svědků (jména uvedena ve spise, většinou hajní).

27. února přišel hajný Josef Kracík k prameni a seznal, že kryt je odstraněn, dřeva vypáčena a odložena stranou.

Hajný Kracík se odebral s dělníky k prameni, aby jej znovu přikryli, avšak žalování tomu zabránili a křičeli, že pramen zakryt nenechají.

Hajný to oznámil lesmistru, který dal opět příkaz pramen přikryt, ale pro odpor žalovaných nepochodil.

Od té doby chodí žalování do mého lesa k prameni pro vodu. Jelikož ruší mou držbu k lesu a prameni, navrhuji slavnému c. k. okresnímu soudu jednání o žalobě.

Vzhledem k tomu, že žalování zabránili správě panství k zakrytí pramene pod sv. Salvátorem v Brtvi a hrozili, že pramen zakryt nedají a do něho budou pro vodu chodit a rušit tím právo Anně hraběnce z Asseburgu ve skutečné držbě tohoto lesa a pramene, navrhuji, aby soud rozhodl, že žalování rukou společnou a nerozdílnou pod hrozbou exekuce byli povinni zdržet se každého dalšího rušení a do 14 dnů zaplatit žalobkyni veškeré náklady soudní.“

Tolik citace ze zkráceného zápisu žaloby.

Podle pana Mítlenera, který čerpal ze vzpomínek svého otce a děda, byl Josef Střížek z domkářů jediný, který se s hraběnkou o vodu

soudil a dokonce prosoudil i domek, ve kterém bydlel. Údajně nakonec spor vyhrál, ale krátce nato umřel. Jedna z nepodložených verzí říká, že byl osobně až u císaře ve Vídni, kde mu bylo slíbeno, že bude rozhodnuto ve prospěch domkářů a voda od pramene sv. Salvátora bude přístupná bez podmínek.

Voda od sv. Salvátora vytékala volně a tekla strouhou přes hoření část obce zvanou „Betlém“. Někdy v padesátých letech minulého století byla svedena do trubek a rozvedena po hoření části obce jako obecní vodovod. Pod Lánskými leží studánka, do které teče přepadem voda z tohoto vodovodu.

Asi tenkrát obyvatelům Betléma nic jiného nezbyvalo, pokud chtěli udržet život na nesitelné úrovni, než vzít právo do vlastních rukou. Podobných příkladů z historie a literatury je mnoho, vzpomeňme například na rebelující Chody v čele s Kozinou nebo na operu Lucerna, v níž sedláci bojují o lípu, symbol jejich práv.

Zajímavostí také je, že bratr správce Schubertha Robert, vysloužilý major, údajně objevil léčivé účinky vody z pramene u sv. Salvátora a také doporučil hr. Anně z Asseburgu využívat příznivé účinky rašeliny k léčebným procedurám.

Dnes se do Brtve staví nový vodovod. Přivede sem vodu z podzemních zdrojů, ležících při silnici na Lány. Současně nově budovaná kanalizace odvede splaškovou vodu do čistítky. Je to důležitý krok, který Brtevským zajistí pohodlné množství vody a zvýší komfort života v Brtvi. Věříme, že v budoucnu nepřivede voda domkáře z Betléma k dalším sporům a že léčivý pramen u sv. Salvátora tu bude i pro další generace volně přístupný.

Z dodaných materiálů pana Zdeňka Mítlenera zpracoval Ladislav Stuchlík, foto: autor

BĚLOHRADSKÁ KVÍTKA v síti

„Tak jsem začal žít alternativním způsobem života. Fááákt hustý. Normálně pěstuju mrkev, brambory, dýně, mám ovce a teď jsem si koupil koně. Dneska ráno jsem se jel projet k moři a proti mně takovej boží drak...“ slyším za sebou rozhovor dvou asi patnáctiletých chlapců. Nedá mi to a letným pohledem omrknou obsah nákupního košíku za mnou. No jasně – plechovky s kolou, čokoláda, čínské polévky a pár energetických drinků. To nevypadá moc na alternativní způsob života. Chudák kluk, napadne mě. Zatímco se ve virtuálním světě pyšní svalnatým tělem a perfektní fyzickou, košík s nákupem tady netrpělivě svírá hubeňoučká bleďá tříska, která by snad ani tu mrkev nezvládla sklidit, natož si vyjet na koni.

Taková je doba. Jsme polapeni do sítě elektroniky, která nás obklopuje na každém kroku, činí náš život příjemnějším, ale na našem zdraví se to začíná nepěkně podepisovat. Život bez mobilů, počítačů, tabletů a notebooků si většina z nás už neumí ani představit. Jak jsou na tom naše bělohradská kvítka? Jak se jim žije v síti? Rozhovor nám tentokrát poskytl – Matěj Hrkal,

Vladimír Rychtera (9. ročník), Martin Nechanický, Jan Vrabec (7. ročník), Kateřina Holubová a žák 8. třídy, který nechce být jmenován, tedy No name.

Jakou elektroniku používáš nejčastěji a na co? Kolik hodin denně strávíš on-line?

- * **Matěj** – Když jsem na počítači, tak většinou sleduju filmy, hlavně sci-fi a při tom mám zapnutý facebook. Telefon mám fakt jenom na volání a občas na něm hraju hry, ale to jen když se nudím, třeba večer v posteli. Na počítači jsem tak tři hodiny denně a pak jdu ven.
- * **Vladimír** – Tablet a počítač. Mobil jsem ztratil. Někdy jsou dny, kdy počítač ani nezapnu a když, tak koukám na filmy. Rád sleduju akční filmy, komedie, horory. Zapnu si to večer třeba v posteli, protože odpoledne se věnuju jiným zálibám, třeba chodím s klukama ven, jezdím na kole, hraju airsoft a taky chodíme do posilovny.

- * **Martin** – Když mám volno (prázdniny, víkendy), tak jsem na počítači tak šest hodin, ve všední den skoro vůbec, jenom večer. Hraju tam hry a někdy hledám informace do školy. Na mobilu jsem skoro pořád, koukám na sociální sítě, na maily.
- * **Jan** – Počítač si pouštíme se sestrou až k večeru a na něm hrajeme hry pro dva. Jsme tam tak hodinu denně, asi do osmi a pak si ještě v posteli čteme knížky. Mobil používám na sledování videí na YouTube a sledování videí z her, ale to až odpoledne, když udělám dříví a zatopím v kotli. Na mobilu jsem tak tři hodiny denně.
- * **No name** – Používám noťas, mobil a herní konzoli. Hraju hry, sleduju filmy a hlavně seriály v angličtině, třeba Angel Management. Mám to dovolený ve všední den do pěti hodin a o víkendu a o prázdninách, jak chci.
- * **Kateřina** – Nejvíce jsem na mobilu na sociálních sítích, a to tak dvě hodiny denně. Na počítači skoro nejsem, teď jsem začala hodně číst knížky.

Jaký žánr her tě baví nejvíce?

- * **Matěj** – Strategický. Člověk si vytvoří armádu a pak se útočí.
- * **Vladimír** – Hry jsem hrál dřív, to jsem ještě nebydlel v Bělohradě a byl jsem na tom vážně závislej. Byl víkend, vstal jsem a hrál jsem od devíti ráno do jedenácti večer. Přitom jsem měl pauzu tak maximálně na večeri a na záchod. Byl to bojový žánr on-line. Časem jsem si uvědomil, že je to hrozná ztráta času, ztrácel jsem kamarády a rodičům se to taky nelíbilo, že tam trávím tolik hodin denně. Tak jsem vzal rozum do hrsti a teď je to lepší.
- * **Martin** – Minecraft. To je kreativní hra, že si stavím svůj svět. Pak hraju závodní hry a střelčky.
- * **Jan** – Střelčky jako je Broforce – ta je v retro stylu a Minecraft.
- * **No name** – Hearth Stone v angličtině je karetní hra a Minecraft.
- * **Kateřina** – Vědomostní hry.

MINECRAFT

BROFORCE

**HEARTHSTONE
HEROES OF WARCRAFT**

Martin Nechanický

Matěj Hrkal

Kateřina Holubová

Vladimír Rychtera

Jan Vrabec

Myslíš si, že takto strávený čas s elektronikou ti víc bere nebo dává, co se týče tvého rozvoje a zdraví?

- * **Matěj** – Dává mi to informace a logické myšlení.
- * **Vladimír** – Jak se to vezme. Je to dobré na to psaní s kamarádama a všechny hry taky nemůžu zavrhnout. Člověk se tam může naučit dobře anglicky, dobře myslet, mít týmového ducha, ale jak říkám, je to hrozná ztráta času.
- * **Martin** – Jak které hry. Ty bojové mi nedávají nic. Ty kreativní, to psali na internetu, že to trochu i k něčemu je, že to rozvíjí představivost a paměť. A bere mi to čas.
- * **Jan** – U Minecraft se rozvíjí představivost a tvořivost. A bere mi to čas.
- * **No name** – Je to dobrý na tu angličtinu a logické myšlení. Nebere mi to nic a dává mi to zábavu.
- * **Kateřina** – Určitě to bere volný čas, nemáte pak čas na kamarády, sport.

Setkali jste se s kyberšikanou, ty nebo někdo v tvém okolí?

- * **Matěj** – Ne.
- * **Vladimír** – No z části, ale za to jsem si mohl z padesáti procent tak trochu sám. Dobře to ale dopadlo.
- * **Martin** – Ne. Možná brácha se s tím setkal. Jeho kamarád byl takhle uráženej přes sociální síť.
- * **Jan** – Zatím ne.
- * **No name** – Snad ani ne.
- * **Kateřina** – Ne, spíš takový popichování, sranda...

Zajímalo by mě, kdyby nastalo něco jako blackout. Prostě byste přišli domů ze školy, nešly by počítače, mobily, televize, nic z těchto vymožeností, a to natrvalo... Čemu byste se začali věnovat, jak byste trávili volný čas?

- * **Matěj** – Tak já občas jezdím rybařit, tak bych se asi věnoval víc tomu, nebo bych chodil ven třeba na kolo.
- * **Vladimír** – Já si myslím, že by to bylo určitě lepší. Určitě bych se věnoval víc učení.
- * **Martin** – To bych se asi unudil k smrti. Možná čtení, to mě aspoň trochu baví. Třeba knížka Deník malého poseroutky. Chodit ven? To nehrozí. Tam, kde bydlím, nemám žádné kamarády.
- * **Jan** – Jelikož mám rád knížky, tak bych četl. Nebo tam mám ještě lego a taky bych mohl jezdit na kole.
- * **No name** – To jako že by nešlo nic? No to by nikdo nevěděl, co dělat! Tak to bysme byli neandrtálci! A co bych dělal já? Nevím... Asi bych ležel na posteli a koukal do stropu! Knížky nesnáším, to je pro mě nuda. Jinak asi sport, míčové hry, florbal.
- * **Kateřina** – Mně by to asi nevadilo, já hrozně času trávím na volejbalu a venku.

Víte, čím se bavili vaši rodiče?

- * **Matěj** – Podle mě četli knížky a pořád chodili ven. Taťka s kamarádama třeba stříleli za vzduchovky, ale to mi teď nedovoluje.
- * **Vladimír** – Taťka třeba chodil na brigády, jezdil na motorkách, létal po lesích. Mamka, ta ani nevím, asi takový ty holčičí věci. Ale myslím si, že to měli lepší, byli pořád venku, žádná kyberšikana...
- * **Martin** – Četli a byli venku. Hráli si s kamarádama a blbli.
- * **Jan** – Ne, ale umím si to představit, když jezdím k babičce a vidím ty hračky, co tam po nich zbyly. Třeba hódne velká krabice lega, hodně slepených traktorů z ábíčka. Ábíčka taťka sbíral a já je taky sbírám.
- * **No name** – Vždycky vypravujou, jak přišli ze školy, hodili tašku do kouta a šli všichni ven. Hráli míčové hry, chodili do knihovny a vždycky prý byli rádi, když dostali k Vánocům knížku.
- * **Kateřina** – No mamka říkala, že byli pořád na Pardoubku s kamarádama, hráli karty nebo tak něco, byla furt venku. Taťka? To byl takovej dobrodruh, žil takovej zajímavěj život. Jel třeba do Rumunska, ani nevěděl, co tam bude dělat, jel prostě jen tak. Cestoval...

Až jednou třeba budete mít svoje děti, nastavíte jim nějaká pravidla ohledně stráveného času na počítači, mobilu atd.?

- * **Matěj** – Já bych je nechal, ať nejdřív něco udělaj a pak ať si tam jdou.
- * **Martin** – Určitě jim to omezím. Nechci, aby z nich byli blbci! A pro zdraví to taky není dobrý, hrozí třeba epilepsie z toho monitoru.
- * **Jan** – Podle toho, jak dlouho na tom budou. Třeba bejt na tom celý den, to už není zdravý. Ale já to někdy zvládám, když jsou kámoši pryč. Myslím, že tak dvě hodky jsou akorát.
- * **No name** – Něco jako mám já. Ale já bych jim to zkrátal už od začátku a postupně to prodlužoval. Jsou i užitečný aplikace, třeba vzdělávací.
- * **Kateřina** – Určitě. Mně by to určitě vadilo, kdyby moje děti byly závisláci na mobilu, internetu. Myslím si, že když se to přehání, tak je to dost nezdravý na záda, oči a to záření...
- * **Vladimír** – Asi stanovím pravidla. Chtěl bych s nimi jezdit na výlety, užívat si s nimi každou chvíli, ale úplně jim to zakázat nemůžu, protože taková už je doba a to bych asi nebyl dobrej táta!

*Alena Fléglová,
foto: autorka*

O CO VŠECHNO BYCH PŘIŠEL

„Na ta vaše bolavá záda a artrózy kyčelní kloub vám dám rehabilitaci,“ říká mi hradecký ortoped. „Máte u vás v Bělohradě lázně, a tak to budete mít kousek,“ dodává, když mi vypisuje „eftěčko“, žádanku o rehabilitaci.

„Máme plno, můžeme vás vzít, pane Čeliši, až někdy koncem února,“ vysvětluje mi mladá recepční v Lázních Bělohradu, a.s., jak se dnes, na rozdíl od dřívějšího krásného historického názvu, místní lázně zvou. „Ale mě záda bolí a kyčel zlobí teď!“

Je polovina listopadu a já nepochodil. Volám do Fyziocentra v Nové Pace. Na bývalou polikliniku. „Přijedte zejtra, vemte s sebou doporučení a hned začnem,“ slyším v mobilu sestřičku. Od ortopeda jsem měl napsáno patnáct magnetoterapií, magnetů. Kromě víkendů jsem vlakem po desáté jezdil na Paku. Před dvanáctou jsem byl zpátky v Bělohradě. Sice jsem utratil šest stokorun za jízdenky, ale stálo to za to. Mezi novopackým nádražím a poliklinikou je obchoďák Lidl a restaurace U Stránských. V Lidlu jsem si pravidelně kupoval

dvě celozrné bagety. Dokonce jsem si pořídil bezva světlé sportovní kalhoty, nazouváky od Livergy s teplou podšívkou a vnukovi velký skicák na kreslení. Ceny docela slušné. Inu Lidl, německá to kvalita. U Stránských jsem si dal dobrou gulášovou polévku a ještě před hospodou pokecal s Frantou Dolákem, bývalým výborným fotbalistou Paky a Bělohradu, který tudy pravidelně vodí svého pejska. Patnáckrát jsem jel tunelem do Paky, patnáckrát z Paky, obdivoval podzimní lesy nad Lány a Valdovem.

Vím, že za moje nerehabilitování v místních lázních nemohou jen ony. Svůj podíl má asi i pojišťovna, přesto musím oběma poděkovat. Nebýt jejich „ochoty“, o co všechno bych já přišel. Bagety, kalhoty, nazouváky, skicák, gulášovka, kamarád fotbalista, tunel i naše krajina.

Nevěříte? Uvěříte, až mě uvidíte v těch apartních sportovních kalhotách.

Eduard Čeliš, foto: Ladislav Stuchlík

CHVILKU DO MĚ NEŽĎUCHEJTE

Někdy její jméno můžeme vyčíst z titulků u zpráv na TV Prima. Po návratu domů do Brtve jí babička říká: „Byla jsi v televizi.“ Když se pak babičky zeptá, o čem to bylo, odpoví: „To já nevím, ale byla tam.“

ZUZANA HOUFKOVÁ

Vystudovala VOŠ publicistiky v Praze, pak působila jako kameramanka kampaně politické strany, nyní točí pro VIP zprávy na TV Prima.

Jak ses dostala k práci kameramanky v politické kampani?

Na škole mě v roce 2010 oslovil profesor Zeman, zda bych nechtěla točit kampaň jedné politické straně. Po měsíci a půl, kdy volby zrušil Ústavní soud, mi nabídli zůstat. Nakonec z toho byl rok a půl.

Co obnáší točit volební kampaň?

Především jsem se naučila pohotovosti, protože všechno bylo strašně hektické a zároveň jsme museli být stále aktuální. Takže co jsem natočila ráno, hned jsem běžela do auta připojit kameru, zhruba sestříhat základ, hned odeslat do Prahy a jít točit další věc. Rozhodně to byla obrovská škola.

A jaká je cesta od kampaně na Primu?

Když to „u socanů“ skončilo, vrátila jsem se k profesi ze studentských brigád - za bar. Jelikož odtud je ke kameře dost daleko, zavolala jsem bývalé spolužačce, o které jsem věděla, že dělá na Primě a občas jsme se i potkávaly ve sněmovně, jestli by mně nějak nepomohla, že k nim klidně půjdu třeba vařit kafe. A ona řekla: „Voláš právě včas, rozjždíme nové externí studio VIP zpráv, tak chceš dělat kameru nebo stříh?“ Jen jsem zalapala po dechu, protože takovou kliku jsem opravdu nečekala. No a dneska už tam jsem tři roky.

Pro konečný efekt asi hodně záleží na stříhu?

To je pravda. Kolikrát se vrátím z natáčení a nemám z toho zrovna dobrý pocit. A večer, když se podívám na šot v televizi, si říkám: „Ty jo, ten stříh to zachránil, ty kluci jsou fakt šikovný.“ Na druhou stranu se třeba zase stane, že vím, jak suprové záběry se mně povedly a pak v reportáži ty záběry už ani nejsou.

Děláš si stříh někdy sama?

Teď dělám hlavně kameru. Ale protože vědí, že jsem se na škole věnovala stříhu, což mě taky bavilo, tak mě občas využijí na cestách, kde se vše stříhá a odesílá hned. Díky tomu jsem byla např. s Leonou Machálkovou na zámořské lodi, kde jsme posílali rovnou reportáže z místa.

A co živé vysílání?

To po nás chtějí jen občas. Naposledy jsme měli dělat živý vstup z festivalu Rock for People v Hradci. Všechno jsme nachystali, signál byl výborný, a jak se blížil moment přenosu, začali se kolem nás srocovat lidi. No a jak všichni volali domů mamince, ať se podívají na VIP zprávy, že mávají do kamery, tak „spadnul“ signál a bylo po přenosu.

Kolik váží tvoje kamera?

Já mám takovou menší, ale bez světel tak do tří kilo.

Poslední dobou se objevuješ i v titulcích Naše TV.

Když jsem se přestěhovala zpátky do Brtve, narazila jsem na Luďka Vondrouše, se kterým jsme se domluvili na spolupráci. Když se mu nějaké akce „kryjí“, tak mě využije. Natočila jsem asi čtyři věci, ale jak říkám, jde jen o nárazovou výpomoc.

A co focení?

Teď jsem dostala nabídku na focení katalogu firmě prodávající hračky. Fotila jsem děti s hračkami a to mě fakt bavilo. Dokonce přemyslím i o nějakém ateliéru. Zaměřit se třeba jenom na děti, ...

Co ti je bližší, foťák, nebo kamera?

Asi ta kamera. I když musím říct, že ty děti mě bavily hodně. Já jsem fotila už dřív, ještě než jsem šla na školu. Měla jsem praktiku – zrcadlovku. To bylo ještě na film. Máma pak ze mě byla dost nešťastná, když jsem zabrala na tři dny koupelnu a vyvolávala jsem si fotky.

Pak jsem ale přičuchla k „hejbacím“ obrázkům a to se mně zdá zajímavější.

Kdo má na reportáži snadnější úkol. Fotograf, nebo kameraman?

Vždycky, když točím ten bulvár, sejdem se na akci pět kameramanů a asi dvacet fotografů z různých časopisů. A občas to bejvá pěkná bitva. Oni si do foťáku nasypou tisíc záběrů, aby pak vybrali těch pět nej a já jim říkám „Já potřebuju alespoň deset vteřin v kuse, tak prosím vás do mě chvilku nežďučejte.“

Vzor?

Ne, to nemám. Ale tenkrát mě v tomhle směru hodně nakopnul profesor Rudolf Adler (dokumentarista na FAMU), který učil taky u nás na škole. Při kameramanském cvičení, kdy jsme měli striktní zadání a každý si dělal vše od nákresů až po stříh sám, mně po zhlédnutí prací od všech řekl: „No slečno, vy máte oko, vy se toho držte.“ Tím mě natolik povzbudil, že asi rozhodl o mém zaměření na kameru.

Pořád se učíš?

Stále hledám, čím oživit záběry, postupně jsem taky dost okoukala od kolegů, hlavně v začátcích. Kdy používat rychlé „švenky“, kdy se vyvarovat záběrů „ze šikma“ nebo naopak, kde je použít... Někdy si dokonce redaktorky samy řeknou, co přesně chtějí.

Ale člověk se učí pořád.

Co nejraději točíš?

Už jsem dělala i přímé přenosy sportovních utkání, např. MS hokejistů do 18-ti let jsme točili pro internetové vysílání. Musím přiznat, že točit hokej a neztratit puk ze záběru je občas nadlidský výkon. Někdy řeším, jestli je lepší koukat do hledáčku nebo vedle.

Pak jsem byla například na ME v jojóvání a to bylo super, tam nikdo neuteče ze záběru, to jsem si fakt užívala.

Hodně mě baví dělat koncerty, kde si můžu pěkně pohrát se světly.

Zajímavá je i práce pro jednu taneční skupinu. Točíme v divadle a hra se světelnými efekty i protisvětlem mě fakt chytla.

V kolika lidech děláte reportáž?

To se mě jednou zeptal režisér galavečera pražského kadeřnictví: „Zuzko, když budu chtít od tebe natočit rozhovory, tak budeš asi potřebovat osvětlovače, zvukaře, technika...“ Já jsem otevřela brašnu a říkám: „Tady mám osvětlovače, zvukaře...“ Dneska je tým lidí tak maximálně u ČT, jinak si vezmu kameru, sluchátka do uší, redaktor řekne „jedem“ a pak už je to na stříhu.

Jak se pracuje pro Primu z Brtve?

Naštěstí mi vyšli hodně vstříc. Jezdila jsem do Prahy většinou na dny, které byly u sebe, takže jsem tam přespávala a nemusela denně dojíždět.

Co koničky?

Díky příteli jsem přičuchla ke kolu a jezdíme downhill na sjezdovkách, třeba v Krkonoších. Kluci postavili i pár pěkných skoků tady v Hůře.

No a poslední dobou je můj velký koníček geocaching.

A jaký máš životní nebo profesní cíl?

Já hlavně životní cíl vidím mimo profesi. Před Vánoci jsem kvůli těhotenství práci přerušila a momentálně chci mít šťastnou a spokojenou rodinu. Jak to bude vypadat potom, se uvidí. Ráda bych se ale zase vrátila.

Děkuji za rozhovor a ať se Ti přání co nejdříve splní.

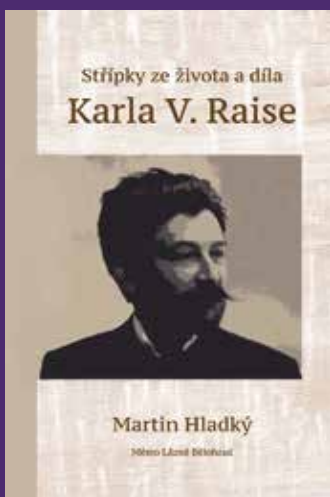
Jaroslav Voves, foto: archiv Z. Houfkové

NOVÁ KNÍŽKA O KARLU VÁCLAVU RAISOVI

SLEVOVÝ KUPON

Střípky ze života
Karla V. Raise

98 Kč

Knížka o největším z bělohradských rodáků vyjde koncem února, jmenuje se **Střípky ze života a díla Karla V. Raise** a napsal ji Martin Hladký. Slavnostně bude uvedena při autogramiádě 6. 3. od 19 hodin v sále bělohradských lázní za účasti autora. Přítomen bude také promovaný historik Karol Břek, který do knihy napsal předmluvu. Knížka bude v prodeji od 27. února ve vybraných trafikách, v informačním centru a v Památníku K. V. Raise v Lázních Bělohradě a při autogramiádě v lázních. Cena knížky bude 125 Kč. Na slevový kupón, který vychází v těchto Bělohradských listech, získáte knížku za sníženou cenu 98 Kč pouze 6. 3. při autogramiádě a potom v Památníku K. V. Raise. Vydavatelem knížky je město Lázně Bělohrad.

Autoru Mgr. et. Mgr. Martinu Hladkému Ph.D., který se Raisem dlouhodobě zabývá, se podařilo vyhledat a nashromáždit nové nebo dosud neuveřejněné a neprobádané skutečnosti z Raisova života a díla. Vyberme alespoň některé – Raisova první láska, vztah k Židům, ke skautské organizaci nebo k literárním přátelům. Karel V. Rais byl velmi důležitou osobností 2. poloviny 19. a počátku následujícího století nejen pro školství či literární svět. Přestože v něm můžeme vidět celoživotního neúnavného kulturního pracovníka, aktivního činovníka literárních spolků, z předkládané práce vyplývá, že se na mnohé Raisovy zásluhy o formování české kultury této etapy české historie zapomnělo.

(las)

KAREL VÁCLAV RAIS - EMIL VACHEK - KAREL ČAPEK

Co mají tato jména společného? Český čtenář řekne, že všichni jsou spisovatelé, dva z nich dokonce Karlové, bělohradský čtenář připomene, že první z nich má u nás náměstí a druhý ulici. To je vše beze sporu pravda, ale je tu i něco dalšího, co je spojuje?

V korespondenci Karla Čapka jsou zařazeny celkem čtyři dopisy našemu slavnému rodákovi a šest dopisů našemu neméně slavnému pravidelnému lázeňskému hostu. Nebojte se, nenásleduje literárně - historická studie, ale jen odpověď na otázku, co si mohl psát Čapek se spisovatelem o více než třicet let starším, jak ho cenil a naopak, co si psal se svým vrstevníkem.

První dopis K. V. Raisovi je ještě z doby starého mocnářství, ze srpna 1918, a jde o žádost o příspěvek do uvažované knihy pohádek. První část byla společná více autorům, oslovení je „Vážený pane!“ a je neosobní. Úctu pisatele k adresátovi naznačuje část druhá, určená pouze K. V. Raisovi. Čapek píše doslova: „*Slovutný pane, s touto žádostí obracíme se k Vám se zvláštní radostí a nadějí, jelikož Vaše důvěrná znalost lidové a dětské duše dává Vám do péra nejlepší prostředky promluvit k dětské obraznosti vřele a živě... V nejhlubší úctě atd.*“

Druhý a třetí dopis na sebe navazují. Jsou z roku 1919 a je to opět žádost o příspěvek, tentokrát do nedělní zábavné přílohy Národních listů, kde se stal Čapek redaktorem. Zatímco první dopis z května je žádostí o laskavé zaslání příspěvku bez oslovení, kdy text byl určen zřejmě více adresátům, je druhý dopis skutečně osobní:

„*Slovutný mistře, obracím se na Vás opětovně, abyste poctil literární přílohu Národních listů svým příspěvkem, ať vzpomínkou, ať povídkou. Rádi bychom zvýšili literární úroveň svého listu a dali svým čtenářům nejlepší četbu. Honorář zvýšený. V dokonale úctě... atd.*“

Poslední publikovaný dopis je žádost o příspěvek do ankety Lidových novin a byl zaslán ve stejném znění řadě spisovatelů, a proto se jim dále nezabýváme. Snad ještě je zajímavá adresa na prvním dopise. Žádná poštovní směrovací čísla, ulice či čísla domu, jen *Karel Václav Rais, t.č. Lázně Bělohrad u Nové Paky*.

Celkově snažení Karla Čapka bylo neúspěšné, Rais nedodal ani pohádku do uvažované knihy, ani příspěvek do Národních listů. Bez

výsledku zůstala zmínka o zvýšeném honoráři. Ankety Lidových novin se rovněž nezúčastnil.

Šest dopisů Emilu Vachkovi se rozpadá do tří oblastí, rozeznatelných hned podle oslovení.

První z nich je z března 1921: „*Milý příteli, buď tak laskav a jdi se jako divadelní referent podívat ve čtvrtek na hosta v mém Loupežnickovi a napiš referátek. Doufám, že tě to nebude obtěžovat, lístek přiložen. Těším se na shledání, Tvůj K. Čapek.*“

Zde šlo Čapkovi o příznivý posudek na hostující Olgu Scheinpflugovou, jeho pozdější manželku. Vachek referát napsal, ale věnoval se v něm obecně hře, jejímu celkovému provedení a objednanou spršku chvály na hostující herečku nepřinesl.

Druhý dopis z roku 1924 počíná oslovením „*Vážený pane redaktore*“ a je pro nás dnes obtížně pochopitelný. Čapek se ohrazuje proti některým tvrzením Vachkova článku o uvedení či neuvedení jedné veselohry na scéně Vionradského divadla z doby, kdy tam byl dramaturgem. Vachek na to odpovídá dalším článkem. Dnes se nám zdá těžko pochopitelné, že se takové polemiky dříve nejen psaly, tiskly, ale že je vůbec někdo četl.

Třetí dopis je Čapkova žádost o zaslání Vachkem řízeného listu. Snad jen oslovení „*Vážený pane redaktore*“ a závěr: „*S projevem plně úcty za redakci Lidových novin Tvůj Karel Čapek*“ stojí za zmínku. Dalším v pořadí je průvodní dopis k příspěvku psaný strojem v oficiálním tónu. Jen podpis Karla Čapka je vlnitý rukou.

Roztomilý je dopis z počátku roku 1925, kdy Čapek zřejmě odpovídá na urgenci příspěvku, který Vachkovi slíbil. Ukazuje též Čapkovo umění pracovat s českým jazykem. Podívejme se na celý dopis: „*Milý Emile Vachku, člověk který 1. staví a 2. dělá korektury a 3. shání kanalizaci, nemá ani pomyslení, aby něco psal. Nemám. Můžeš mi vynadat. Kdo rychle nadává, dvakrát nadává. Tvůj Karel Čapek*“

Poslední dopis Emilu Vachkovi je jen poděkování za projevení soustrasti k úmrtí Čapkova otce..

Z celého tohoto povídání snad čtenář může použít nejčastěji: „*Kdo rychle nadává, dvakrát nadává!*“

Jiří Vacek

Městské kulturní středisko
v Lázních Bělohradě připravuje každoročně
na jarní prázdniny program s názvem

„NESEĎTE DĚTI O PRÁZDNINÁCH DOMA“

Nejinak tomu bylo i letos. Bohužel, po několik posledních let nebylo o prázdninách zimní počasí, a tak se program zaměřil na akce uvnitř. V úterý 10. 2. v přeplněném sále lázní představil pohádku Veselá pouť divadelní soubor Loudadlo, známý i z televize postavickami Jů a Hele. Divadelníci předvedli, jak má program pro děti vypadat. Pestrý, barevný se zapojením diváků, prostě bezva. Další den proběhl turnaj ve florbalu za účasti téměř 40 dětí. Vítězem byl každý, kdo se zúčastnil, ale nejlépe hrálo družstvo devětáček, které si odneslo i pohár pro vítěze.

Ne všichni aktivně sportují, kdo má raději výtvarnou činnost, mohl ve čtvrtek přijít na výtvarnou dílnu vedenou Ninou Rulfovou nebo v pátek do lázní na loutkovou pohádku Jak šel kozlík do světa.

Nakonec je třeba poděkovat lázním za zapůjčení sálu a za to, že mohly děti chodit o prázdninách do jejich bazénu za poloviční vstupné.

(las, lej)

2014 국제춤축제연맹 세계총회

Všichni známe značky Hyundai, Samsung, Daewoo, které u nás reprezentují svými průmyslovými výrobky východoasijskou zemi - Jižní Koreu. Možná si i někdo vzpomene na americký seriál Mash 4077, nebo na trvalé válečné napětí v oblasti. Cestovat do Jižní Koreje však není stejné jako si vyrazit po Evropě. Potvrdit to mohou členové souboru Hořeňák, kteří se vloni od 27. 9. do 8. 10. zúčastnili jednoho z největších světových festivalů tanečních souborů v jihokorejském Cheonanu. S čím se na své cestě členové souboru setkali a jak se jim tancovalo v Asii, jsem se zašel zeptat vedoucích souboru Zdeny a Milana Rychterových.

Hořeňák procestoval celou Evropu, byl třikrát na americkém kontinentě a z asijských států navštívil Turecko, ale takhle daleko ještě nebyl. Co vás zavedlo do Jižní Koreje?

V roce 2013 dostalo Folklorní sdružení České republiky nabídku vyslat jeden soubor reprezentovat naši republiku na festival v Jižní Koreji. Nám byla účast nabídnuta v témže roce před Vánoci. Přednesli jsme ji souborákům a ti na nabídku kývli. Následovala korespondence a veškeré zařizování. Všechno bylo na nás, FOS nám pouze předal pozvánku. Festival v Jižní Koreji je zaštitěn mezinárodní organizací FIDAF, jehož Česká republika není členem. Nejbližší člen je Bulharsko a přes jejich člověka jsme s Korejci komunikovali. Díky novému bulharskému kontaktu byl u nás vloni v létě na festivalu i jeden soubor z Bulharska.

Co je to za festival v Jižní Koreji?

Nutno říci, že festival není folklorní, ale vystupují na něm i folklorní soubory. Je to mezinárodní festival tance. K vidění je například i balet, moderna, hip hop, prostě široká paleta tanečních žánrů. Festival není putovní, koná se vždy v Jižní Koreji a tohle byl jeho desátý ročník. My jsme byli třetí český soubor, který tam vystupoval. Město, ve kterém se akce odehrává, se jmenuje Cheonan (Čonan), má zhruba půl milionu obyvatel a leží asi 80 km od hlavního města Soulu. Prvním naším vystoupením byla účast v obrovském průvodu v Soulu, který měl pozvat návštěvníky na festival do Cheonanu.

Festivalu se mimo jihokorejských zúčastnilo 40 zahraničních souborů.

Jak probíhala organizace takového velkého podniku?

Po všech peripetiích spojených s přípravou a organizačními záležitostmi pro nás začala cesta v Praze. Souboráků bylo třicet a jednu letenku jsme měli pro basu. Ukázalo se, že basa se na místo cestujícího nevejde. Následovala řada vypjatých jednání se společností Studentagency, která nám doporučovala vzít si například basketaru. Nakonec nám Hradecká filharmonie zapůjčila tvrdé pouzdro na basu a basa letěla jako nadměrný náklad. Letěli jsme přímou linkou do Soulu, což je nejdelší přímá trasa, kterou naše aerolinky zajišťují. Hned na letišti se nás ujal delegát, který nás měl po celou dobu na starost, a na celou dobu nám byl přidělen autobus. Bydleli jsme s ostatními soubory v jednom obrovském hotelu v Cheonanu, kde se o nás pořadatelé výborně starali.

Jak probíhala vystoupení?

Vlastní program probíhal od středy do neděle a předcházel mu průvod městem. Překvapivě soubor moc vystoupení neměl, u nás jsme zvyklí při festivalech vystupovat mnohokrát a s poměrně dlouhým programem. Tady byla vystoupení v rozmezí od 2 do 5 minut. Je to logické. Když by dostal každý soubor na vystoupení půl hodiny a vystupoval pětkrát, musel by festival trvat dvakrát tak dlouho. Pódium i prostor pro diváky byly monstrózní. Aby diváci, kterých byly tisíce, vůbec něco viděli, bylo

CESTA D

FIDAF GENERAL CONGRESS 2014 CHEONAN AND SEOUL - REPUBLIC KOREA

Na závěr je potřeba poděkovat městu Lázně Bělohrad, Královéhradeckému kraji a Ministerstvu kultury za finanční pomoc. Musíme také poděkovat všem souborákům, stálo je to nejen peníze a mnoho sil, ale i odříkání při zkouškách a přípravě. Byli skvělí. Drželi úzasně pohromadě a jejich síla se ukázala na konci zájezdu, když jsme se dozvěděli tragickou zprávu, že dlouholetý vedoucí souboru Jindra Rychtera umřel. Semkli se a úzasně se mezi sebou podporovali.

Ve skanzenu u Cheonanu jsme sedmkrát obešli druhého největšího Budhu na světě. Prý platí, že kdo si při tom něco přeje, to se mu vyplní. Co si kdo přál, se nikdy nedovíme, ale mnozí určitě mysleli na to, že by bylo pěkné se do Jižní Koreje někdy znovu vrátit.

Děkuji za rozhovor

Ladislav Stuchlík, foto: Milan Rychtera

CHEONANU

(čti Čonanu)

všechno přenášeno na velké promítací plochy. Byli jsme jedni z mála, kteří měli vlastní hudbu. Většinou všichni tancovali na muziku pouštěnou z CD. Naše živá hudba a z nástrojů hlavně basa byla velkou atrakcí. V Koreji určitě nyní kolují tisíce fotografií souboru s basou. Pro Asiaty je to ve folkloru nezvyklý nástroj. Reakce diváků na naše vystoupení byly úžasné a soubor sklízel ovace ve stoje.

Mimo festival, co vás v Jižní Koreji ještě zaujalo?

Je to dojem, který v nás zůstane. V Jižní Koreji je všechno obrovské. Pět až sedmiproudové dálnice, milionová města, mnohapatrové budovy. Historické se spojuje s moderním. Hned vedle skanzenu se starými domy, které mají tradiční pagodové střechy, stojí moderní vysoké mnohapatrové krabice. Pak jsou to lidé, úžasní a bezprostřední. Překvapil nás například přístup teenagerů. Mají o všechno zájem, všechno chtějí vidět a zapojit se.

Navštívili jsme skanzen s původní architekturou, ochutnali jejich pro nás exotická pálivá jídla. Získali jsme spoustu přátel. Se Slováky jsme si slíbili, že se ještě uvidíme.

Tak se korejsky napiše Hořeňák.

STARÉ RODY BĚLOHRADSKA A JEJICH VÝZNAČNÍ PŘEDSTAVITELÉ

POTOMCI KRKONOŠSKÝCH „BOUDAŘŮ“ (1)

Až do r. 1781, kdy bylo císařem Josefem II. Habsburským zrušeno nevolnictví, se poddaní mohli mimo panství stěhovat jen se souhlasem vrchností a proto se na Bělohradsku a i jinde s přistěhovalci z jiných panství setkáváme jen zcela výjimečně. To proto, že žádná vrchnost neviděla ráda odliv robotníků ze svých držav a s tím spojené umenšení příjmů. Daleko jednodušší to měli ti poddaní, kteří se stěhovali z jednoho panství na druhé, ale v rámci takových, která byla vlastněna tímž pánem. A takové poměry nastaly i na Bělohradsku a současně ve východní části Krkonoš poté, co vlastník bělohradského panství Berthold Vilém hrabě z Valdštejna v r. 1701 koupil právě tam v Krkonoších panství Staré Buky a i panství Maršov. A tak od té doby se poddaní mohli celkem bez problémů stěhovat z těchto horských panství na Bělohradsko a naopak.

Přišli z hor a mluvili německy

Zásluhou pana RNDr. Pavla Klimeše z maršovského Temného Dolu byl v Národním archivu v Praze nalezen dokument datovaný dnem 6. 8. 1644, který obsahuje „seznam boudařů z obcí císařského lesního záboru“ – právě tak byl nadepsán – žijících tehdy na obou zmíněných krkonošských panstvích. Obsahuje jmenný seznam pouze „hlav rodin“ s jejich potomky avšak výhradně mužského pohlaví v celkovém počtu 115. A potomci některých v seznamu uvedených se pak po r. 1701 stěhovali sem na Bělohradsko a zde se ženili a zakládali rodiny.

Protože přišli z hor, tedy „s kopců“, byli tehdy a již i ti dříve odkudsi z hor přišlí jednoslovně označováni jako „Skopčáci“. A protože navíc vesměs mluvili německy, tak se jim říkalo i „Dančáci“, jak si starousedlíci z Podkrkonoší – naopak vesměs Češi – zkomolili německé slovo Deutsche, tedy Němec či Němka.

Dokladem toho je v peckovské matrice zaznamenaný příběh jakéhosi **Jiříka Maška**, který v r. 1657 byl v Lukavci sládkem tamního pivovaru a vařil pivo peckovským mnichům kartuziánům. Těm tehdy Lukavec patřil. Evidentně to byl Němec, kterému lukavští sousedé jinak neřekli než „Danč“. A tak není divu, že když se mu pak v r. 1671 narodila dcera a křtil ji v peckovském kostele, že tehdy nově instalovaný peckovský farář Ignác Knop ji bez rozpaků do matriky zapsal pod příjmením „Danšová“. Zapsal ji tak pod přezdívkou otce, pod kterou byl znám a jmenován. Tak všichni Maškové Bělohradska, jejichž rodokmen začíná v Lukavci či Dobši, nemusí o svém původu pochybovat. Stejně tak až po polovině 19. stol. bylo jako o „Dančácích“ hovořeno o přistěhované, německy mluvící mlynářské rodině **Josefa a Anny Jägrových**, od nichž později mlýn koupil bělohradský mlynář Kotyk.

Je zřejmé, že v těchto pojmenováních nebylo tehdy a ani dlouho potom vůbec nic hanlivého a že pojmenování nemají nic společného se skopcem či daňkem. K tomuto významově posunutému spojení došlo hlavně až za druhé světové války a po ní, kdy se již dávno původní význam zmíněných pojmenování vytratil z obecné paměti a kdy se nadávka „skopčák“ s významem vykleštěný beran zdála být pro označení německého nepřítele dostatečně pohrdlivá. Dnes se pojmenování „skopčák“ právě pro jeho pejorativní nádech používá pro německé vojáky v pražském dabingu válečných filmů a zcela nesmyslně se vkládá do úst i americkým vojákům!

První z přistěhovaných

První, kdo z Maršova přišel do bělohradského pivovaru, byl **Matěj Schubert**, který již v r. 1702 byl jmenován „mistrem sládkem“. Následoval jej **David Schubert** z Maršova, který se v r. 1715 přženil do Hamerského mlýna a stal se tam mlynářem. Od něho jsou pak další mlynáři Schubertové působící kdysi i na hornoveském mlýně čp. 45 a pak bydlicí i v Bělohradě na čp. 31 a později až do konce 18. století v domku dnešního čp. 21.

Další, kdo se z Krkonoš na bělohradské panství se svojí rodinou přistěhoval již v r. 1706, byl pozdější nejvyšší úředník panství – důchodní **Jiří Demuth**, který zde začínal jako písař a jehož bratr byl ve Starých Bukách kantorem. Protože Jiří dobře znal většinu obyvatel z místa svého původu, byl to zřejmě on, kdo se přičinil o další přistěhovance z Krkonoš. Stejnou roli sehrál i další důchodní **David Saggasser**, který v r. 1749 rovněž přišel z Maršova.

Horní Javoří, č. p. 3

Rod Knejšů se nejprve usadil na H. Javoří

První z tohoto rodu, který se s rodinou z maršovského panství přistěhoval na H. Javoří, byl **Kašpar Knejš** (*cca 1692, †11.7.1762), který na Javoří v r. 1739 koupil chalupu čp. 3 a stal se nestorem všech následných Knejšů Bělohadska. Na Javoří tento rod pekařů a rychtářů hospodařil po tři generace a při zmíněné chalupě Knejšovi zřídili a provozovali i hostinec. Kašparovi potomci hospodařili i na tamní chalupě čp. 14. Nutno se zmínit o bývalém hornojavořském rychtáři **Josefu Knejšovi** (*17.4.1764, †1842), který v tomto stavení přišel tragicky o život. Stalo se to v r. 1842, kdy přes léto vůbec nepršelo a bylo velké sucho. A tehdy v tomto stavení vypukl požár, který se rozšířil i na sousední stavení. Stavení Knejšových lehlo popelem a na půdě uhořel již starý, zmíněný Josef Knejš, na kterého v nastalém zmatku domácí zapomněli.

Takřka po sto letech se potomci javořských Knejšů přestěhovali do Bělohradu a na D. N. Ves. V r. 1795 díky osobě **Jana Knejša** (*1775, †1833) i na H. N. Ves, kde Jan na chalupě čp. 72 provozoval živnost mydláře, pak krupaře a byl též hornoveským rychtářem. Spekulativními nákupy a následnými prodeji hornoveských usedlostí a bělohadských domů nabyt značného majetku, čímž zabezpečil své děti. Za něho byla na H. N. Vsi v r. 1825 zřízena socha sv. Jana Nepomuckého stojící dnes na břehu Javorky u horního mostu, a proto na soklu sochy bylo vytesáno i jeho jméno. Zemřel v r. 1833 a majitelem chalupy se stal další z hornoveských rychtářů Josef Beneš, jehož rod rovněž vyšel z Krkonoš a o němž pojednáme příště. Ze synů Jana Knejša se dospělosti dožili čtyři a všem dopomohl k tomu, aby si Bělohradě koupili domy a zařídili živnosti.

Syn Ferdinand (*1799) se v r. 1834 stal vlastníkem tehdy ještě dřevěného bělohadského domu čp. 42 na náměstí, který v r. 1899 jeho vnuk, pekař **Jindřich Knejš**, nechal zbourat a na jeho místě postavil dům současný (dnes Finkovi).

Nejstarší ze synů **František Knejš** (*1796) se pak ženatý stal majitelem bělohadského domu čp. 17 na náměstí (dnes Růžičkovi) a za jeho vnuka, pekaře **Antonína** (*1856), pak tento tehdy dřevěný dům v r. 1884 vyhořel. Antonín požáříště prodal a náhradou koupil protější dům čp. 34. V r. 1896 přikoupil ještě sousední dům čp. 33 a přestavěl jej na zděný. Ten se takřka v nezměněné podobě zachoval do současnosti. V r. 1911 se majitelem obou domů stal syn **Karel Knejš** (*1882, †1977), který v domě čp. 33 provozoval železářství. Pro Bělohrad se stal vůbec nejvýznamnějším ze všech Knejšů. On byl průkopníkem lyžování na Bělohadsku, cvičitelem Sokola a jeho dlouholetým náčelníkem, byl členem dobrovolných hasičů a včelařem. Dožil se úctyhodného věku, bez dvou měsíců 95 let.

Lázně Bělá, č. p. 42

Přijmení Braun na Bělohadsku

Na Bělohadsko se z Krkonoš z maršovského panství přistěhovalo několik osob příjmením Braun, jejichž předek je zaznamenán ve shora zmíněném seznamu z r. 1644. První z nich byl **Jan Braun** (*1706, †25.3.1758), který se v r. 1741 přistěhoval se svojí rodinou na chalupu čp. 11 v Horních Lánech. Zemřel na cholera, aniž by byl před smrtí farářem zaopatřen a farář u zápisu v matrice pohřbů poznamenal, že: „umřel bez svátostí, pro velikou vodu k němu se jedst nemohlo“. Tak se dozvídáme, že právě před smrtí uvedeného postihla Lány povodeň a že rozvodněná Heřmanka zalila údolí natolik, že nebylo možné ji přebrodit a k chalupě zemřelého se dostat. Syn **František Braun** (*1748) se pak již ženatý stal vlastníkem chalupy čp. 34 na H. N. Vsi na Německém kopci a právě tyto Braunové jsou předky paní Jany Fiedlerové a její sestry Evy Sálové z H. N. Vsi.

Z Krkonoš pocházejí i další příjmení, která se udržela, mnohá zanikla

Do současnosti se udrželo např. příjmení **Tiplt**, jehož první nositel zde ve městě byl jménem Ferdinand, který se přistěhoval ze Starých Buků v r. 1774. Nejprve byl komorníkem na zámku a nakonec zemřel jako vrchní polesný.

Naopak další příjmení se již nevyskytují - jako **Tom**, což bylo kdysi rozšířené příjmení chalupníků v Uhlířích, kdy první se sem na chalupu čp. 10 (dnes vlastní Jiří Kraus z P. N. Vsi) z Maršova přistěhoval již v r. 1713, či **Fugner**, který byl vrchním kuchařem na zámku, **Rutter** z Temného Dolu, **Preller**, **Baudyš** a další.

Pokračování příště.

Josef Špür, foto: autor, archiv

Cvičitel'ský sbor žen 1911, uprostřed náčelník Karel Knejš.

Vážení čtenáři, od loňského mimořádného letního čísla Bělohradských listů byl zařazen nový seriál, který by měl být především „Vaší, čtenářskou parkeťou“. Máte-li doma zajímavé historické fotografie z Bělohradu a jeho okolí, budeme rádi, když je v Bělohradských listech zveřejníte.

Do těchto Bělohradských listů jsme zařadili fotky s tématem „Zima v Bělohradě“ zahrnující období od dvacátých do osmdesátých let minulého století.

Bělohradské listy č. 2/2015 vyjdou 24. 4. 2015, uzávěrka pro vaše fotky je do 27. 3. 2015 a téma bude „Zajímavé domy v Lázních Bělohradě“.

Milí čtenáři, pokud máte doma nějaké fotky, neváhejte se zapojit, anebo napište, pokud na fotkách někoho poznáte či máte na situaci z fotek nějakou vzpomínku.

Fotky můžete doručit na adresu Městského kulturního střediska, Památník K. V. Raise, Barákova 3 nebo elektronicky na mks@lazne-belohrad.cz.
Redakce

1

Jaroslava a Marie Mitlenerová z Brtve

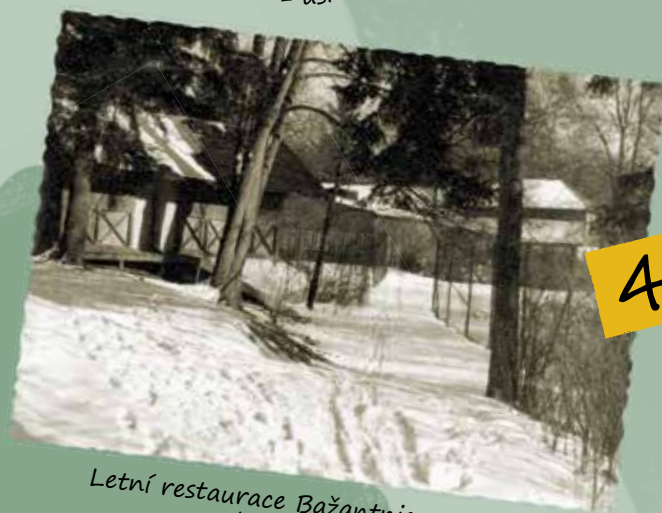
2

Původní obloukový most za lékárnou - asi do roku 1928

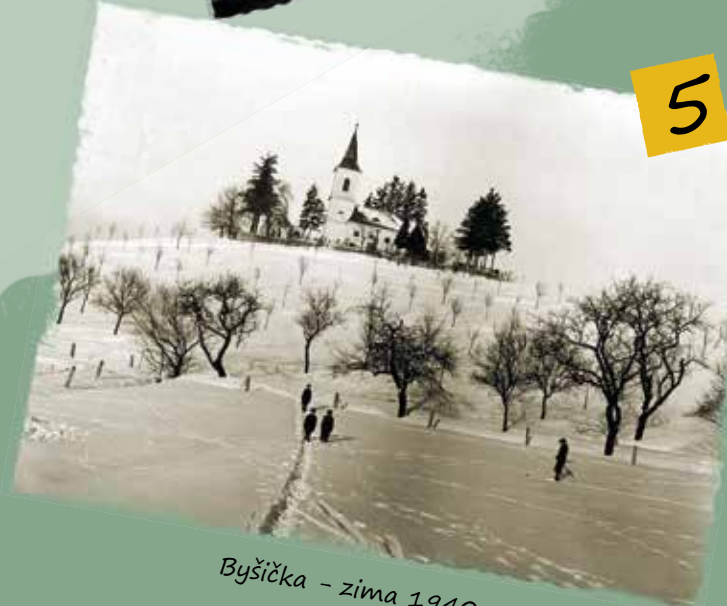
3

Pivovar u školy

4

Letní restaurace Bažantnice v zimě - do roku 1990

5

Byšička - zima 1940

6

Třetí strana - zima 1941

7

Horní Nová Ves čp 90 asi v roce 1941

8

Lázeňská ulice - zima 1940

9

Trafika ve Václavské ulici
byla docela pěkná - 1964

10

Hledání kyselky
- zkušební vrty za Bažantnicí - leden 1964

11

Stávka v zimě 1989

12

Na Arnoštově u Zlatníků
v lednu 1940

Z dopisů čtenářů

DOTEK A SLOVO

ZA MARTOU LEJDAROVOU

1940 Lipník nad Bečvou
- 2014 Lázně Bělohrad

V listopadu jsme se v bělohradském kostele rozloučili s paní Martou Lejdarovou. Její život prošel ve znamení práce pro děti, s nimiž se setkávala ve svém povolání učitelky mateřské školy. Paní Lejdarová měla dar velice rychle navázat kontakt s dětmi i s jejich rodinami. Budila důvěru. Byla klidná, vlídná, ale také rozhodná a neústupná. Zasazovala se o odbornost v povolání učitelky v mateřské škole, o zvýšení prestiže tohoto povolání.

Od počátku 90. let se jejím osudem stala chirofonetika. Málo známou a jen řídce využívanou logopedickou metodu, kterou založili manželé Baurovi z Lince, díky svému talentu dokázala s úspěchem používat a ještě i šířit mezi pedagogy po celé České republice. Našla tak i své pokračovatele.

Chirofonetika využívá současné vyslovování hlásek a jemné tahy rukou po kůži dítěte. Byla vyvinuta pro děti, které z důvodů poškození mozku nemohou mluvit anebo jsou v řeči opožděné. Metoda spojuje dotek a slovo, a tím dává dítěti impuls k napodobování řeči.

Paní Marta se pro tuto metodu nadchla – a začala ji praktikovat. Léta pracovala s dětmi s kombinovanými vadami v Hořicích a Jičíně.

Když jsme se v roce 2000 seznámily, překvapilo mne, že měla dokonalý přehled o potřebách dětí se zdravotním postižením v Jičínském okrese. Zнала školy, které byly ochotné začleňovat tyto děti do běžných škol a které v jejich začleňování spatřovaly výhodu. S jejich ředitelkami a učitelkami si ustavičně vyměňovala zkušenosti; věděla, že je to nová cesta, která působí motivačně i na rodiče dětí s postižením. Byla jejich oporou a rádkyní. Ne-trpělivě na ni čekávaly děti z jičínského sdružení Apropo.

Měla jsem možnost setkávat se s dětmi a rodiči, o které se paní Marta starala. Poznala jsem i těžce postižené děti, které se při používání chirofonetiky rozmluvily.

Paní Marta žila přes 50 let se svým mužem Václavem Lejdarem v Lázních Bělohradě. Byla osobností, která v pomoci druhým našla smysl svého života. Díky jí za dílo, které zanechala.

Milena Černá

PODĚKOVÁNÍ ANEB SPRÁVNÝ VRCHNÍ

Od vzniku vašich listů jsme jejími pravidelnými čtenáři. Rádi bychom v nich poděkovali Josefu Borůvkovi, vrchnímu z bělohradské restaurace Na Mostě. Nalezl naši peněženku i s doklady a ochotně nám ji předal. Zároveň si ceníme i jeho vysoce profesionálního přístupu pracovníka v pohostinství, který se dnes tak trochu vytrácí.

Manželé Krausovi z Miletína

VÍTÁNÍ OBČÁNKŮ A GRATULACE JUBILANTŮM V LÁZNÍCH BĚLOHRADĚ NOVĚ

Město Lázně Bělohrad tradici pořádání těchto slavnostních obřadů zachovává i nadále, ovšem z legislativních důvodů je nyní nutné se k účasti na těchto obřadech přihlásit na matrice Městského úřadu Lázně Bělohrad, telefon: 493 793 190, e-mail: matrika@lazne-belohrad.cz.

Bližší informace budou v brzkém termínu zveřejněny na úřední desce Městského úřadu Lázně Bělohrad. Těšíme se na setkání s vámi.

DOBŘÝ DEN,

na konci roku se většinou člověk ohlíží, bilancuje, vzpomíná. Tak i já. Při vzpomínání nelze nezapomenout můj pobyt ve vašich lázních 16. 7. - 6. 8. po operaci kyčle. Výborně o mne pečovala MUDr. Petra Čížková, po jí rozepsaných procedurách pak všechny rehabilitační sestry, maséři a vůbec všechen zdravotní personál. Ve vzpomínce mi utkvěla sestra M. Hylmarová z příjmu, její vlídný (až mateřský) přístup k mladým sestrám i pacientům. Samozřejmě nutno vzpomenout i zaměstnance kuchyně, starající se skvěle o naše žaludky, lidi, starající se o kulturní programy, ženy z příjmací kanceláře, restaurace a trafiky v patře - všechny tyto profese na vynikající úrovni - VELKÝ DÍK. Obdivovala jsem jejich klid a pevné nervy při řešení hrubého jednání 2 pacientek, kterého jsem byla svědkem. Tolik o lázeňské péči.

Byla jsem však mile překvapena a nadšena péčí města o čistotu města, veřejných WC, ranní zalévání květinové výzdoby města. Příjemná byla též náhodná setkání s místními obyvateli ať už při návštěvě bohoslužeb nebo při procházkách městem (o berlich). Všichni byli vstřícní, ochotni popovídat si o památkách či poradit s problémem - nejkratší směr cesty, dopravní spoje... Vedení města může být hrdé na VĚTŠINU svých občanů. Vězte, že návštěvníci o tom vědí, řeknou mezi sebou, málokdo se však ozve veřejně.

V novém roce přeji všem vašim dobrým lidem pevné zdraví, radost z dobře konané práce a zdar v každém vašem smysluplném konání. Ráda vaše město příležitostně zase navštívím.

Marie Hanáková, Jablonec nad Nisou,
bývalá pacientka

Miletín 250
telefon: 493 693 469, mobil: 603 484 779

23. PROSINEC 2014

je zapsán v rodině Mitlenerových z Lázní Bělohradu zlatým písmem. Před těžko uvěřitelnými šedesáti lety byl 23. prosinec dnem svatebním pro Věru Puldovou a MUDr. Jaroslava Mitlenera. Po šedesáti letech si celá rodina tento slavnostní den znovu připomněla. Do milého prostředí dolnojavorského mlýna přijali pozvání i vedoucí matriky paní Simona Černá a starosta města Ing. Pavel Šubr, který svou řečí přispěl ke slavnostní atmosféře. Poté, co Mitlenerovi obnovili do rukou starosty města manželský slib, se ovšem poněkud stáhla hrdla dalším řečníkům a připravené proslovy doprovázely i slzy...

Věra Mitlenerová a MUDr. Jaroslav Mitlener věnovali celý svůj život skutečné službě pacientům. On jako lékař, jeho manželka jako zdravotní sestra pracovali zpočátku na interně v Liberci, později přes třicet let v Anenských slatinných lázních. Pro své děti Věru, Jaroslava a Tomáše vytvořili šťastné rodinné prostředí. A tak bylo při příležitosti této diamantové svatby na co vzpomínat.

Raďim Kalfus

CHCETE POZNAT KAMARÁDY
Z CIZOKRAJNÝCH ZEMÍ?
CHCETE ZAŽÍT LEGRACI, JEZDIT
NA VYSTOUPENÍ - SKLÍZET POTELSK
A ÚČASTNIT SE MFF POD ZVIČINOU?

PŘIJĎTE MEZI NÁS

- zatančit si nebo zahrát na hudební nástroj -
rádi vás přivítáme ve folklorním souboru

CELOROČNĚ PŘIJÍMÁME

KLUKY A HOLKY OD 5 DO 14 LET

zkoušky každý pátek od 17 do 19 hodin
Horní Nová Ves 139, Lázně Bělohrad

členský příspěvek 100,- Kč/rok

horenak.belohrad@gmail.com, 608 556 544
www.facebook.com/folklornifestivalpodzvicinou
www.facebook.com/horenak

BRONZOVÁ PLAKETA ETICKÁ ŠKOLA

PRO BĚLOHRADSKOU ZÁKLADNÍ ŠKOLU

Základní škola K.V. Raise Lázně Bělohrad se v roce 2009 zapojila do programu **Zavádění etické výchovy do základních škol** a zároveň tím navázala kontakty s **Etickým fórem České republiky**.

Spolupráce s Etickým fórem České republiky (www.etickeforumcr.cz) vyvrcholila letos 3. listopadu, kdy byla škole **udělena bronzová plaketa s titulem Etická škola**. A škola si tohoto ocenění velmi váží.

Etická výchova se učí jako samostatný předmět v 16 zemích Evropy. Ze vzdělávacího

obsahu je v současné době velmi oslovující například **výchova pro sociální osobnosti**. Ta si klade za cíl rozvíjet u žáků např. **schopnost soucítit** s lidmi, kteří mají těžkosti, nebo učí **radovat se a zažívat pocit uspokojení z možnosti obdarovat druhého či namáhat se ve prospěch druhých**. Učí žáky **umět přijímat úspěch jiných bez závisti a mít pochopení pro problémy a starosti jiných lidí**.

Titul Etická škola – zatím jen bronzový – je výsledkem několikaleté práce s cílem splnit kritéria nadeřinovaná udělovatelem, tedy Etickým fórem. Od roku 2009 se nám podařilo proškolit a jmenovat koordinátorku Etické výchovy Mgr. Finkovou; vytvořili jsme etický kodex zaměstnanců školy, který je závazným dokumentem platným pro všechny zaměstnance školy. Na škole pracuje žákovský parlament, všichni zaměstnanci prošli vzděláváním zaměřeným na aplikaci etické výchovy v procesu vzdělávání. Žáci jsou vedeni k rozvíjení příznivého pracovního klima založeného na vzájemné spolupráci a pomoci, k vytváření přátelské atmosféry ve škole.

Etická výchova se mezipředmětově vyučuje ve vyšších ročnících prvního stupně a jako samostatná oblast v předmětu Osobnostní rozvoj v osmých třídách školy. Učebnice etické výchovy jsou k dispozici pro žáky zdarma, a tak v podstatě záleží jen na nás, jak se do-

Vedení školy E. Lacinová, J. Jirásko a M. Brychtová společně s koordinátorkou Etické výchovy Kristýnou Finkovou.

hodneme na začlenění témat etické výchovy do našeho školního kurikula. Naším cílem je samozřejmě v zavádění etické výchovy pokračovat. A to bude mimo jiné znamenat rozšíření vzdělání koordinátorky EtV, rozšíření výuky i na další ročníky na druhém stupni a přistoupení k systematictějšímu vyhodnocování školního klima podle určitých kritérií.

Doufáme, že se naší škole bude v tomto směru i nadále dařit a dosáhneme i na další metu, stříbrnou plaketu.

Jaroslav Jirásko

Vánoce jsou sice za námi, ale přece nejde nevzpomenout na několik doprovodných „svátečních“ akcí. Celek by se nechal nazvat „Vše pro děti a za krásnější Bělohrad“. Proč takový název? Ať se v něm hlavně orientuje ten, kdo 23. 12. uřízl před školkou na Horní Nové Vsi ozdobený stromek a odnesl ho i se světýlky, nebo v zámeckém parku a před ZŠ K. V. Raise serval a odnesl barevná světýlka z vánočních stromků.

Vandalové, nebylo by lepší přijít si pro stromek a světýlka příští rok rovnou na úřad? A nezapomeňte, jsou tam pouze ve dne. (las)

3. - 6. ledna 2015 proběhla
v Lázních Bělohradě a okolních obcích
TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA

Výtěžek sbírky Oblastní charity Jičín bude použit pro podporu dobrovolnictví, náhradní rodinné péče a rozšíření činnosti nízkoprahových klubů pro děti a mládež. Finanční příspěvky mohou pomáhat také při zmírnění následků nenadálých krizových situací, které se přihodily lidem v regionu bez jejich přičinění a které nemohou nebo neumí řešit vlastními silami. Malá část výtěžku bude použita na projekt Adopce na dálku.

Výtěžek sbírky činil 54.502 Kč.

Děkujeme, že nám pomáháte pomáhat!

Tomáš Jirásko

- koordinátor TKS pro Lázně Bělohrad,

Věra Vaníčková - Oblastní charita Jičín

STŘEDNÍ ŠKOLA
GASTRONOMIE A SLUŽEB
Masarykovo nám. 2, 509 27 Nová Paka
tel.: 493 723 784, fax: 493 722 880

3LETÉ OBORY VZDĚLÁNÍ S VÝUČNÍM LISTEM:

**KUCHAŘ – ČIŠNÍK
CUKRÁŘ
PEKAŘ
KREJČÍ**

ŠVP KREJČÍ - DESIGN A MODELOVÁNÍ ODĚVŮ
TRUHLÁŘ
DÍLNY V LÁZNÍCH BĚLOHRADĚ

4LETÝ OBOR VZDĚLÁNÍ S MATURITNÍ ZKOUŠKOU:

HOTELNICTVÍ
ŠVP – HOTELNICTVÍ A TURISMUS

3LETÉ NÁSTAVBOVÉ STUDIUM (DÁLKOVÁ FORMA):

PODNIKÁNÍ
URČENO PRO ABSOLVENTY OBORŮ VZDĚLÁNÍ S VL

Návštěva školy, prohlídka
telefonická, popř. e-mailová dohoda
tel.: 493723784, www.ssgs.cz
e-mail: info@ssgs.cz

MICHAL A TOMÁŠ VANÍČKOVI

Je tomu už deset let, co byla v Bělohradských listech poprvé otištěna reportáž o obětavém tátovi, který probudil u svých synů lásku k úpolovému sportu a postupným předáváním svého judistického umu formuje tyto žáčky v závodníky.

A plocha 8x8 metrů zvaná tatami jim učarovala natolik, že díky několikaleté dřině a odříkání dnes oba kluci jsou členy reprezentačního týmu a zanechávají nesmazatelnou stopu i na vrcholných soutěžích.

Čtyřladvacetiletý Michal a o rok mladší Tomáš si našli chvílku a ochotně odpověděli na pár otázek.

V jakých klubech a soutěžích současně působíte?

Michal: Kmenově jsem stále členem SKP judo Jičín, profesionální smlouvu mám ve Středisku vrcholového sportu MV Hradec Králové, kde trénuji, a v extralize soutěžím za Judoclub Liberec.

Tomáš: Soutěžím za hradecký Judoclub, kde působím i kmenově, trénuji ve středisku jako brácha pod trenérem Petříkovem (čtyřnásobným účastníkem OH).

Nejlepší výsledky a kterých výsledků si ceníte nejvíc?

M: Největším úspěchem asi je 5. místo na Světovém poháru mužů v Mongolsku, kde jsem porazil mistra světa z roku 2013 a 3. z OH v Londýně. Na domácí půdě jsem získal 13 medailí z MČR, z toho 4 zlaté. Reprezentačních startů je určitě přes sedmdesát.

V loňském roce největším úspěchem bylo 3. místo na mezinárodním turnaji v Banské Bystrici, kde jsem poprvé startoval po pauze způsobené zraněním kolene.

Ale kterého výsledku si cením nejvíc? To říci nedokážu, já si všech cením stejně.

T: Nejvíc si cením prvního místa ze Světového poháru juniorů v Portugalsku, jediného zlata z turnaje v této kategorii, také pak devátého místa z juniorského mistrovství světa. Mezi mé nejlepší výsledky patří i 7. místo na evropské olympiádě mládeže a dvakrát 9. místo z ME juniorů. Mimo tyto výsledky jsem dosáhl na 15 medailí z MČR od žáků po muže, z toho 6 zlatých.

V reprezentaci mám za sebou 66 startů.

Je náročné skloubit školu a judo?

M: Mně v bělohradském učilišti vždy vycházeli maximálně vstříc, takže jsem zde neměl problém stíhat obojí a dvakrát denně trénovat. Nyní studuji VŠ obor kondiční specialista v Praze.

T: Do svých devatenácti let jsem sice trénoval každý den, ale pouze v odpoledních hodinách po škole. Takže i když jsem musel obětovat hodně volného času, skloubit se to dalo. Do toho jsem absolvoval ještě minimálně desítku soustředění ročně. Naštěstí mi jak na zdejší základce, tak později i na Gymnáziu v Nové Pace vycházeli v tomto směru vstříc.

Když jsem na VŠ začal trénovat pod Pavlem Petříkovem a jeho synem Pavlem v Hradci Králové, trénoval jsem pravidelně dvoufázově a tam už to být trochu problematické. Šel jsem z tréninku na hodinu plavání, pak na hodinu volejbalu a znovu na další trénink. Bylo to hodně náročné a při takovém zátěži začala přicházet i různá zranění. V současnosti už je možné přizpůsobit trénink škole.

Tolik soutěží a závodů obnáší také cestování. Jak trávíte čas na cestách?

M: Zemí, kde jsme závodili, je opravdu hodně, Rusko, Mongolsko, Korea... Čas na cestách většinou prospím.

T: Nedávno jsme to s tátou počítali a už jsme absolvovali kolem padesáti letů. Co se týče výjezdů z reprezentací, kde cestujeme většinou s kamarády, se kterými se vidím pouze na turnajích a soustředěních, tak často během cesty kecáme. Jinak při cestách poslouchám hudbu a v letadle si většinou čtu přiložené magazíny. Také rád během cest spím.

Omáklí jste si žíněnky na mnoha sportovištích, ale určitě je jedno místo, kam se rádi vracíte?

M: Domácí tělocvična (posilovna).

T: „Judárna“ v Jičíně, kde jsem vyrostl.

V různých kolektivech, sportovní nevyjímaje, jsou oblíbené přezdívky. Jak jste na tom vy?

M: Myslím, že žádnou nemám.

T: V reprezentaci mi říkali Vaňátor. V okruhu kamarádů ze SŠ a judistů z HK nejčastěji slyším Vaňas. Pár lidí z VŠ mi říká Vaňouch.

Důležitou součástí přípravy je samozřejmě strava. Jaké máte oblíbené jídlo?

M: Ovesné vločky, ořechy, brambory s kuřecím masem, smažená vajíčka.

T: Grilovaný steak, svíčková, pizza.

S vámi se „do křížku“ asi hrne málokdo, co?

M: To není třeba, jsem totiž klidné povahy. Vždycky upřednostním dohodu a domluvu.

T: Někdo asi má z judistů pochopitelně re-
spekt. V souboji by to jistě mělo výhody, ale
já jsem nekonfliktní typ. Nikdy jsem se mimo
žíněnku nepral. Snažím se konflikty vyřešit pu-
sou, ne pěstmi. Navíc si při své velikosti ob-
vykle nemůžu moc vyskakovat.

Oblíbený doplňkový sport?

M: Posilování, cyklistika, plavání, běh.
T: Alpské lyžování

Co životní nebo sportovní vzor?

M: Nemám.
T: Otec, ve sportu Jaromír Jágř.

Jaký máte nejbližší cíl?

M: Nejbližší cíl? Dát se zdravotně do po-
řádku po zranění ramene a co nejlépe se při-
pravit na závody Světového poháru ve Varšavě.

T: Můj nejbližší cíl je úspěšné zakončení
školy. V loňském roce jsem dokončil bakalář-
ské studium a v současnosti studuji navazující
obor učitelství s aprobací angličtina a tělesná
výchova. V létě 2012 jsem měl úraz a následně
operaci krční páteře. Zranění mě v mém postu-
pu dost omezilo a zastavilo. Od té doby nemám
tak velké ambice (např. OH, MS). Mimo vlast-
ní trénink se více věnuji trenérské činnosti.

A jak byste po těch letech charakterizo- vali svůj sport?

M: Jako nejvšestrannější a nejnáročnější
sport s hroznými pravidly.

T: Jako krásný, náročný, bojový sport s dů-
razem na fyzický a technický rozvoj a osvojení
zásad sportovní etiky.

Z obou kluků vyzáruje zapálení pro jejich
sport a obdivuhodná skromnost. Až je někdy
potkáte, nemějte strach z jejich bojového umu,
ale v duchu před nimi smekněte klobouk. Pro-
tože už teď svými výsledky posunuli hranice
našeho městečka hodně daleko.

Jaroslav Voves, foto: archiv Vaničkových

39. NOVOROČNÍ „VČIL“

Jako každý Nový rok jsem i tentokrát deset minut před půl jedenáctou dorazil k bělohrad-
ské sokolovně. Postupně přicházejí přátelé, známí, turisté.

„Vše nejlepší do nového roku, hlavně hodně zdraví,“ říkáme si s napřaženou pravíci.
Tradiční fotka na schodech sokolovny.

„Včil! Pome!“ bez výstřelu z poplašáku, zato rozšafně po moravsky, odstartuje naši
třicítka předseda kdysi velmi aktivního oddílu lyžování a triatlonu Jarda Kraus.

Před námi je pět a půl kilometru dlouhá cesta Bažantnici ke kostelíku na Byšičkách,
kolem Nového Dvora opět do Bažantnice a k sokolovně. Většina z nás nevolí běh, ale
chůzi. Při té lze rozebrat rok od roku slabší silvestrovský televizní program, jak bude
skákat na Turné čtyř můstků Roman Koudelka, kdy konečně bude tolik sněhu, aby Jirka
Břízek mohl „vyrobít“ stopy pro běžkaře na poli u Schanielů...

S kolegou Pepou Špürem a kartografem Honzou Kejvalem, který co chvíli fotí se
svým canonem, jsme vpředu. Před námi pouze běžci, kterým každoročně vévodí tenistka
Jára Závěská. Starosta Pavel Šubr a kardiolog Michal Paďour tentokrát neběží, jsou stra-
tegičky vzadu.

Tento Nový rok se nejde k Byšičkám zledovatělou lesní cestou, ale bezpečněji po sně-
hem pocukrované louce. S Pepou vynecháváme byšičský kostelík a u rybářské bašty pod Bulicí
obracíme zpátky do Bažantnice.

„Žádná hraběnka s koněm, jak praví krásná legenda, ale smířcí kříž Dolnojavořáka Pecha,“
vypráví mi historik Pepa u jezírka v parku.

Já jsem však v duchu u vyběhnutí, pro někoho vyšlápnutí. Všechno začal radkyňský rodák
Jarda Kraus, který nám ukázal, že vedle fotbalu, hokeje, tenisu a pince existuje i běhání a lyžová-
ní. Vidím Jarmila Bukovského, triatlonistu, který „udělal“ Byšičky lehce pod dvacet minut, první
místní tenisovou kronikářku Růženu Liškovou, jak si na novoroční turistiku vyjela na lyžích, i kli-
dase Honzu Kupku, nikdy nevynechávajícího tuto akci. Bohužel ta loňská byla jeho poslední...

„Pepo, ať ti šmakuje novoroční voběd,“ říkám před Bohumilkou, kde se rozcházíme.

„A příští rok dem až nahoru ke kostelíku,“ upřesňuji.

Ale to již Pepa neslyší. Pospíchá.

K obědu má přeci propečenou kachničku se zelím a knedlíkem.

Eduard Čeliš, foto: Jan Kejval

MALÍŘI V BĚLOHRADĚ

Lída Novotná

Bydlí v Prostřední Nové Vsi, v části, které se vždycky říkalo a dodnes říká - Japonsko. V rodinném domku, kde kdysi bylo pekařství a kráček Ulrichových.

Lída Novotná

Paní Lída od malička miluje tuto část Prostřední Vsi, jež má za zády malebnou Hůru, Malá a Velká Nebesa, alej Popluže. Houbařka, která neváhá vyrazit na „ta svá místa“ i za pravého poledne. Žena, která vystudovala Střední ekonomickou školu v Hradci Králové a celý život pracovala v hornoveské Tibě jako mzdová účetní. Dalšími jejími koníčky jsou: zahrada, občasné psaní poezie a malování.

Paní Lído, od kdy vás chytlo malování?

Malovat jsem začala už jako dítě. Po novinách jsem si kreslila různé postřehy. Kreslení máme v rodě. Moje maminka byla Lánská z Tetína a její bratr, náš strejda, maloval oleje. Já jsem se dala na akvarel, na vodovky.

Na internetu jsem vyčetl, že akvarel si oblíbili Paul Cézanne a Čech Antonín Mánes. Je velký rozdíl mezi akvarelem a olejem?

Akvarel někdy bývá považován za nejsnadnější techniku. Ale ve skutečnosti je obtížnější než olejomalba, protože práce kvůli rychlému schnutí barvy vyžaduje rychlost, jistotu a velkorysost.

Děti mi nadělily olejové barvy, ještě jsem je ani nerozdělala...

Nezkusila jste studovat malířství?

Ve škole jsem vždycky měla dobré známky z kreslení a každý mi říkal, že umím. Věděla jsem, že podobných samouků je dost, přesto jsem podala přihlášku na Akademii výtvarných umění do Prahy. Jela tam se mnou teta Boženka Jiříčková, která taky kreslí. Ze 400 uchazečů brali 30. Neuspěla jsem. Říkalo se, že to člověk musí zkoušet třikrát čtyřikrát, že napoprve nikoho neberou. Po druhé už jsem tam ale nejela.

Mezi vašimi obrazy lze nalézt zátiší, krajinu i portrét.

Nejvíce mě bavilo malovat květiny, protože mám moc ráda zahradu. Nedávno jsem si v pokojíčku narovnala všechno možné - ovoce, nádoby a zkusila zátiší. Z krajiny je mojí srdeční záležitostí Hůra, Popluž i Nebesa. Portrétovala jsem hlavně rodinu a z ní toho, kdo byl ochoten sedět mi modelem. Hodně obětavý v tom byl můj tatínek. Mezi obrazy je i portrét sestry Marie a byl i manželův. Ten se však někam ztratil, Pepík si asi jeho vystavování nepřál, nebo se mu nelíbil.

Paní Lído, rozděláte dnes ještě pánvičky s vodovými barvami a vezmete do ruky štětec?

Páni doktoři mi doporučují pohyb. Chodit a chodit. Dřív jsem si někdy zalezla a malovala, to už je za mnou, nemám na malování čas, mám chodit.

Letos v srpnu jsme byli v chorvatské Istrii. Vnučka Lucka mi do kufru přibalila vodové barvy, abych si tam něco nakreslila. Byla hrozná vedra, sedla jsem si před barák, lilo ze mě a já malovala...

Životem Lídy Novotné postupuje malování. Dřív si skládala re-produkce, studovala knihy o umění. Dnes má radost z toho, že její tři vnoučata - Lucie, Honza a Adéla mají v genech výtvarný talent, 25letá Lucie je módní návrhářkou, 22letý Honza a jeho skici aut mají „šmrnc“ a obstojně kreslit začíná i 15letá Adéla. Jen čtvrté vnouče, průmyslovák David, zatím váhá...

V den, kdy vyjdou tyto Bělohradské listy, oslaví jejich babička životní jubileum.

Hodně zdraví, paní Lído!

A dovolte mi jednu drobnost závěrem:

Nenechte ležet ladem vaše oblíbené „vodovky“.

Eduard Čeliš, foto: Jaroslav Voves

